

Helyi Esélyegyenlőségi Program

Ártánd Község Önkormányzata

2022 - 2027

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)	3
Bevezetés.....	3
A település bemutatása.....	3
Értékeink, küldetésünk	9
Célok	10
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE).....	12
1. Jogszabályi háttér bemutatása.....	12
2. Stratégiai környezet bemutatása	13
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége	18
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység	46
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége	69
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége	77
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége.....	83
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása	90
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága	92
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT).....	94
1. A HEP IT részletei	94
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése	94
Jövőképünk.....	95
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	96
3. Megvalósítás	100
3.1 A megvalósítás előkészítése	100
3.2 A megvalósítás folyamata	100
3.3 Monitoring és visszacsatolás	103
3.4 Nyilvánosság	103
3.6 Érvényesülés, módosítás.....	104
4. Elfogadás módja és dátuma	Hiba! A könyvjelző nem létezik.

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 2021. június 30-án módosított 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet alapján megjelent Belügyminisztérium „Módszertani útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” c. dokumentum szerint átdolgozva Ártánd Község Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait¹, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.

Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

A település bemutatása

Elhelyezkedése:

Ártánd Község a Bihari síkságon található „Sík vidéki utcás útifalu” a 42. sz. főút mentén, határátkelőhely Románia felé.

Története:

Az Árpádkori település a megye egyik legrégebbi faluja. 1075-ben I. Géza király írásos alapító levele szerint a Garamszentbenedeki-apátságnak adományozta 120 háznépével együtt Rikachi Artand-ot. A váradi püspökség történetírója, Bunyitay Vince (1837-1915 Nagyvárad) – történetíró r.k. lelkész, plébános, kanonok, püspök, püspöki könyvtáros 1879-től - az eredeti oklevél alapján a következőkben írja le a XI. századi falu képét:

"Nagy erdőségek között látunk 120 házat, melyek körül szántóföldnek, földművelésnek nyoma sincs. A lakosok méhészetből és sertéstartásból élnek. Sert isznak, melyet komlóból maguk főznek,

¹ Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció

de a komlót nem termesztik, mert az magától terem, csak le kell szedni az erdei fákra futott indákról. Lovakat azonban tartanak."

Az 1895-ben, valamint 1934-ben és 1965-ben történt leletmentő ásatások szerint a település már korábban is lakott terület volt.

A Déri Múzeum 1965-ös leletmentő ásatások alkalmával az emlékeket 8 korszakra osztotta:

1. Neolitikus kerámiák
2. Rézkori tűzhely
3. Koravaskori edénytörmelék
4. Kelta temetőből származó kerámiák
5. Időszámításunk után 240-260-as év körüli Szarmata lakosság nyomai
6. IV. századi germán temető
7. A Tamota partján avar kori leletek
8. Árpád-kori temető (ahol megtalálták a honfoglalás kori nyereg legnagyobb maradványait, amiből László Gyula elkészítette a rekonstrukciót).

1209-ben a pápa megerősítette az apátságot a falu birtokában. Említik 1291-94-ben és 1332-34-ben is. Az apátság kezéből a Sártványvecse nemzetség birtokába került, majd ezek kihaltával 1500 táján az Ártándyakra szállt. 1552-ben tizenöt telekkel írták össze. Viszonylagos jelentéktelenségének oka az, hogy a különben tragikus véget ért família nem helyben, hanem a szomszédos Kereki várában székel, amely egyben uradalmi központ is volt.

A tatárjárás idején elpusztult a falu (1241), de csakhamar újratelepült. 1526-ban újra elpusztult a falu, de 1552-ben az összeírás alkalmával már megint 15 portát találtak.

Az 1660-as években a törökök tették földdel egyenlővé a községet, a XVIII. században már újra benépesedett a község.

Ártánd egyházas hely (1291-94). Lakói a XVI. század második felében a református hitre tértek át. Műemlék jellegű református temploma klasszicista stílusban épült.

A Hodossy-kastély, melyet többször átalakítottak, és mára csak egy része maradt meg, ma óvodaként működik.

1849 augusztusában a debreceni csata után főhadiszállás volt, ahol Rüdiger orosz tábornok tárgyalt a magyar honvédsereg fegyverletételéről Pöltenberg Ernő magyar tábornokkal.

A kastély falára a Bihar Vármegyei Múzeumi Emlékbizottság 1929-ben a 80. évforduló alkalmával emléktáblát helyezett el, melyen feltüntették 8 ártándi katona nevét, akik a szabadságharcban haltak meg.

Iskolák:

1911-ben Hodossy Miklós által adományozott telken leányiskolát kezdtek építeni, az építőanyag szállításához az igát a falu gazdái adták. Az iskola 1915-ben épült fel. A másik iskola 1927-ben állami támogatással épült fel a református egyház számára. Egészen 1969-ig a 8 osztályos iskola osztott tanítási módszerekkel működött, majd 1974-től az iskolaközpontosítási program folyamataként végleg megszűnt, és a gyerekek a mai napig Biharkeresztesre járnak iskolába. Az iskola épületében jelenleg Községi Könyvtár működik.

1971-ig Ártánd önálló közigazgatási község volt, majd a nagyközségi szerveződés alkalmával közigazgatásilag egészen 1990-ig Biharkeresztes nagyközséghez tartozott. 1990-től újra önálló a közigazgatás, polgármesterrel, önkormányzati testülettel a biharkeresztesi körjegyzőség, majd 2013. január 1. napjától a Biharkeresztesi Közös Önkormányzati Hivatal tagjaként.

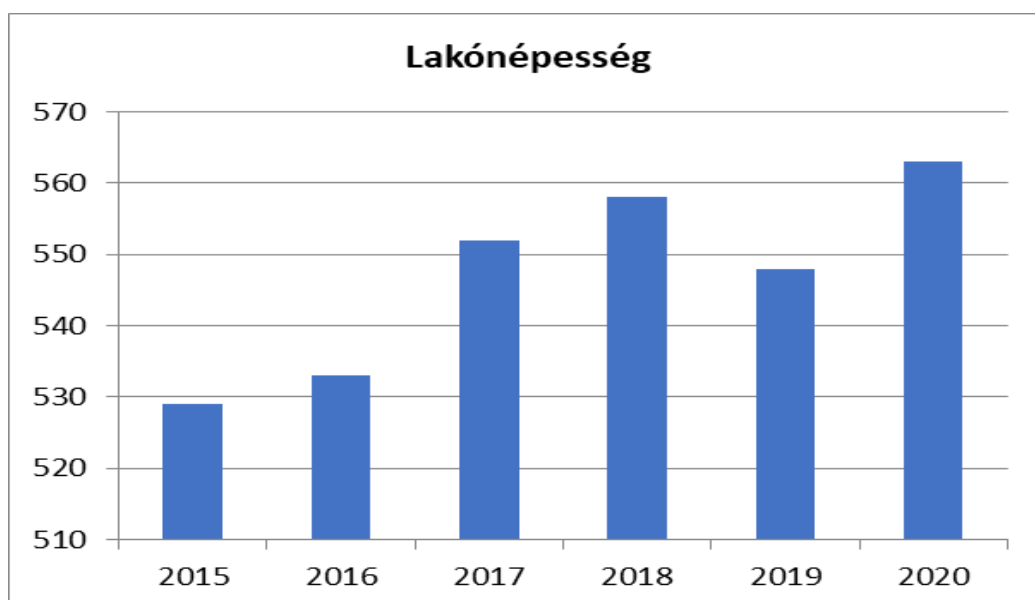
1992-ben új Polgármesteri Hivatal épült, az utcákat aszfaltozták, a közintézmények épületeit felújították, és biztosított a működésük (egészségház, óvoda, könyvtár, művelődési ház).

Demográfiai adatok:

Ártándon 2021. január 1-én 1 982 hektárnyi területen (19,82 km²) 676 fő volt az állandó lakosság, melyből a lakónépesség 604 fő.

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén		
Év	Fő (TS 001)	Változás
2015	529	bázis év
2016	533	100,76%
2017	552	103,56%
2018	558	101,09%
2019	548	98,21%
2020	563	102,74%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

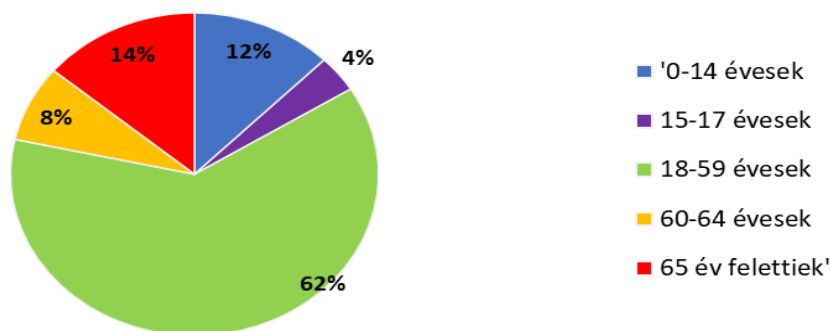
Az állandó népesség számát úgy értelmezzük, mint a bejelentett állandó népességet. Tehát az adott területen bejelentett lakóhellyel (állandó lakással) rendelkező személyek tartoznak a bejelentett állandó népesség körébe, függetlenül attól, hogy van-e máshol bejelentett tartózkodási helyük (ideiglenes lakásuk). A táblázat alapján megállapítható, hogy a lakónépesség száma – a 2019-es évet kivéve - folyamatosan emelkedik. A kismértékű emelkedés oka elsősorban a román állampolgárok lakásvásárlása a településen. Egyre több román állampolgár költözik Ártándra, és naponta innen ingáznak nagyváradi munkahelyükre.

2. számú táblázat - Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2018)

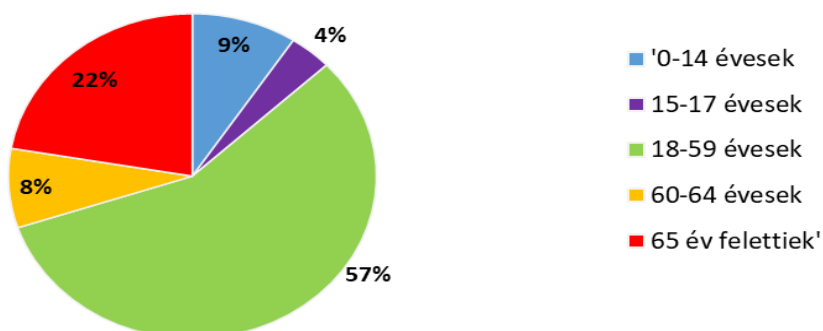
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	353	292	645	54,73%	45,27%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			15	2,33%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	44	27	71	6,82%	4,19%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	13	11	24	2,02%	1,71%
18-59 éves (férfiak TS 018, aránya TS 019; nők TS 020, aránya TS 021)	220	166	386	34,11%	25,74%
60-64 éves (férfiak TS 022, aránya TS 023; nők TS 024, aránya TS 025)	27	23	50	4,19%	3,57%
65 év feletti (férfiak TS 026, aránya TS 027; nők TS 028, aránya TS 029)	49	65	114	7,60%	10,08%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Állandó népesség - férfiak életkori megoszlása

Állandó népesség - nők életkori megoszlása

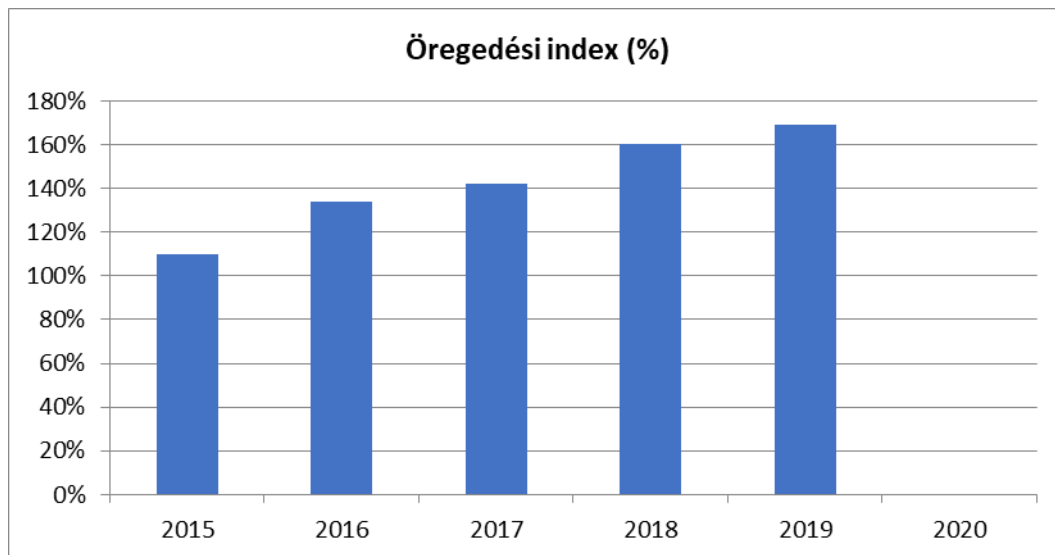
A diagramok az állandó népesség korcsoportok szerinti megoszlását mutatják, melyből megállapítható, hogy a település legnagyobb részét a munkaképes korosztály (férfiak 70 %, nők 65 %) teszi ki. Azonban a kedvezőtlen foglalkoztatási helyzet, továbbá a fokozatosan romló szociális háló ezt a csoportot fenyegeti a legjobban, így a települési lakosok fokozatos elvándorlásának oka javarészt ezzel áll összefüggésben.

3. számú táblázat - Öregedési index

Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2015	91	83	109,64%
2016	99	74	133,78%
2017	108	76	142,11%
2018	114	71	160,56%
2019	120	71	169,01%
2020	128	74	172,97%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az öregedési index azt jelzi, hogy 100 fő 14 év alattira mennyi 65 éven felüli fő jut.

A táblázat adatai alapján megállapítható, hogy az öregedési index 2015-től folyamatosan emelkedik, ez a csökkenő gyermekszámmal van összefüggésben. Ez alapján a településre jelenleg az öregedő népegy szerkezet jellemző.

Megfigyelhető, hogy vizsgált években az elvándorlás száma minden évben magasabb volt, mint az odavándorlás. Minél magasabb negatív szám szerepel a táblázatban, annál nagyobb a különbség a településre költözők és a településről elvándorlók között, tehát annál több az elvándoroltak száma. A községből való elvándorlás a munkahelyek hiányára, valamint a jövedelmek alacsony szintjére vezethető vissza. Kiemelkedően magas volt az elvándorlások száma a 2018-2019-es években.

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások	
Év	Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (fő) (TS 031)
2015	-9,59
2016	-30,13
2017	-18,43
2018	-45,05
2019	-47,02
2020	n.a.

Forrás: TeIR, KSH STAR

5. számú táblázat - Természetes szaporodás	
Év	Az élve születések és halálozások különbözetének 1000 lakosra vetített száma (fő) (TS 032)
2015	-1,92
2016	1,88
2017	-14,75
2018	-1,80
2019	-10,85
2020	n.a.

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Ez utóbbi megállapítást – öregedő népességszerkezet - támasztja alá a természetes szaporodás értéke is, mely Ártánd esetében sajnos az elmúlt évekhez hasonlóan 2017-től folyamatosan negatív előjelű lett. Ez azt jelenti, hogy az élve születések száma alacsonyabb a halálozások számánál, azaz településünkön belül a természetes reprodukció nem megy végbe, a népesség fogy.

Értékeink, küldetésünk

Ártánd Község Önkormányzata:

- az esélyegyenlőségi politikáját munkáltatói szerepkörben, közvetlen szolgáltatásai során, intézményfenntartói szerepkörében, pályázóként és a közpolitikák alakítójaként érvényesíti;
- az esélyegyenlőséggel kapcsolatos tevékenysége során mindent megtesz annak érdekében, hogy az egyes projektek kidolgozásában az érdekelt civil szerveződések is aktív szerepet kapjanak, elősegítve ezzel a település lakosságának ilyen irányú szemléletváltását is;
- elkötelezett az egyenlő esélyek biztosítás iránt: minden lakos számára lehetővé kívánja tenni, hogy megkülönböztetés nélkül dolgozhasson, tanulhasson és élhessen a településen;
- a képviselő-testület és szervei döntésein keresztül is kifejezi elkötelezettségét az esélyegyenlőség területén;
- a jogszabályokban meghatározott, ilyen irányú kötelező feladatok ellátásán túl a társszervekkel, civil szerveződéseivel, egyházzal, önszerveződéseivel, társulásaival, egyesületeivel és alapítványaival együttműködve közösen törekszik érvényre juttatni az esélyegyenlőség eszméjét a társadalmi élet minden területén;

- ösztönözi a hátrányos helyzetű csoportokat és egyéneket, hogy vegyenek részt a helyi közösség életében;
- esélyegyenlőségi politikáját minél szélesebb körben megismerteti a helyi munkáltatókkal, munkavállalókkal, a helyi polgárokkal és a partner szervezetekkel.

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Ártánd Község Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket.

A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

A településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének feltérképezése és a feltárt problémák komplex kezelésre szolgáló (más települési programokkal összehangolt) intézkedési terv megalkotása, a helyben érintett szereplők bevonásával, szükség szerint a települések közötti együttműködések kialakításával történik.

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

A HEP jelentősége

A HEP-ek nem csupán a felzárkózási stratégia településszintű megvalósításának alapegységei, hanem fontos szerepet töltenek be a kormányzati konzultációs rendszerben azzal, hogy megteremtik a lehetőséget a kormányzati célok társadalmasítására, a fejlesztési elképzelésekhez történő csatlakozásra és fordított irányban az alulról felfelé történő információáramlásban is lehetőséget biztosítanak a településszintű előrehaladás nyomon követésére és fejlesztési igények megfogalmazására a felzárkózási, esélyteremtési feladatokhoz kapcsolódóan.

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

Az Alaptörvény 4. módosításával bekerült a XV. cikk (4) pontjaként, hogy „Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.”

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és 2021.06.30-i módosítása
- a Belügyminisztérium honlapján megjelent „MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a
- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.)

előírásaira.

1.2 Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása

Az önkormányzat a feladat- és hatáskörébe tartozó önkormányzati ügyekben – a törvény által biztosított keretek között – önállóan mérlegelhet. Az állampolgári öngondoskodás és

együttműködési készség erősítését szolgálja az a törvényi felhatalmazás, mely szerint a képviselőtestület egyes közszolgáltatások igénybevételét rendeletében feltételekhez kötheti. A jogszabályi környezet változása miatt a helyi rendeletek felülvizsgálata és ebből következőleg a módosítása, illetve újraszabályozása folyamatos.

- 15/2000. (XII. 21.) rendelet a község Helyi Építési Szabályzatáról,
- 15/2007. (XII. 03.) rendelet a lakás és nem lakás céljára szolgáló helyiségek bérletének és elidegenítésének feltételeiről,
- 3/2013. (III. 29.) rendelet az önkormányzat vagyonáról, a vagyonhasznosítás rendjéről és a vagyontárgyak feletti tulajdonosi jogok gyakorlásának szabályairól,
- 4/2014. (IV. 1.) rendelet a szociális földprogramban való részvétel feltételeiről,
- 4/2015. (II. 26.) rendelet a települési támogatások és ellátások helyi szabályairól,
- 7/2016. (V. 31.) rendelet Ártánd Község Önkormányzat közigazgatási területén működő egészségügyi alapellátást nyújtó háziorvosok, fogorvosok, védőnők ellátási körzetének megállapításáról,
- 1/2019. (II. 1.) rendelet az önkormányzat közművelődési feladatainak ellátásáról,
- 13/2019. (XI. 1.) rendelet Ártánd Község Önkormányzat Szervezeti és Működési Szabályzatáról,
- 12/2021. (IX. 24.) rendelet a gyermekétkeztetésről,⁴
- 4/2022. (II. 25.) Ártánd Község Önkormányzat 2022. évi költségvetéséről.

2. Stratégiai környezet bemutatása

A felzárkózás politika alapdokumentumaként Magyarország Kormánya 2011-ben fogadta el a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiát [1430/2011. (XII. 13.) Korm. hat.], majd 2014-ben annak frissítéseként a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II-t [1603/2014. (XI. 4.) Korm. hat.] 2021-ben elkészült a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030), amely a következő 10 évre alapozza meg a felzárkózás-politika fő irányait.

- Új Roma Stratégia (2019-2030)
- Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024)
- „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)
- Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021)
- Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)
- Országos Fogymatékosságügyi Program (2015-2025)

A HEP-ekben leképeződik a felzárkózási stratégia szemlélete, így azok a felzárkózási politika helyi szintű részeként és a végrehajtás eszközeiként működnek.

A helyi felzárkózási politika tervezési alapjaként épít a HEP-ekre a Pénzügyminisztérium összefogásában készült Nemzeti Fejlesztés 2030, Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Kon koncepció is.

Az Ebktv. 31. § (2) bekezdése értelmében a programalkotás során gondoskodni kell a HEP és a települési önkormányzat által készítendő egyéb fejlesztési tervek, koncepciók, továbbá a köznevelési esélyegyenlőségi terv, illetve a szakképzési esélyegyenlőségi terv és az integrált településfejlesztési stratégia antiszegregációs célkitűzéseinek összhangjáról.

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megalkotása során nem csupán az esélyegyenlőség szempontjából releváns Európai Unió, országos, megyei stratégiákkal és programokkal való összhangra kell figyelemmel lennünk, hanem arra is, hogy a HEP és a helyi szintű egyéb koncepciók, dokumentumok is illeszkedjenek egymáshoz, hiszen így lehet egy olyan stratégiai környezetet teremteni a tervek megvalósításához, melyben a település jövőjét érintő elképzelések nem kerülnek ellentmondásba, hanem egymást erősítve konvertálhatók konkrét intézkedésekké. Az önkormányzati dokumentumok komplex szemléletű összehangolása növelheti az egyes programok, koncepciók tervezett intézkedéseinek, beavatkozásainak hatékonyságát. Az alábbiakban röviden számba vesszük a HEP és más települési dokumentumok főbb kapcsolódási pontjait.

2.1.1. Ártánd Község Önkormányzat költségvetési koncepcióját minden évben elkészíti az Önkormányzat Pénzügyi Irodája. A benne foglalt alapelvek szerint kerül kidolgozásra a költségvetési rendelet, mely meghatározza az önkormányzat által a településen élők, az ott működő civil szervezetek számára nyújtott támogatások összegét, az ösztöndíj programokra fordítandó keretet, illetve a beruházásokra, felújításokra szánt összegeket.

2.1.2. Ártánd Község Önkormányzatának Gazdasági Programja a 2019-2024-es periódusra 2020-ban készült, melynek készítését Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 116. §-a írja elő. A dokumentum olyan prioritásokat határoz meg, amelyek megvalósításával a településen élők helyzete javul, mindez az egyenlő esélyek biztosítását is segíti.

Településfejlesztés, településrendezés, gazdaságfejlesztés

- _ Folyamatosan a kor kihívásainak megfelelően kell Ártánd Község Településrendezési tervét frissíteni, módosítani. Törekedni kell arra, hogy összhangban legyen a megyei, és kistérségi tervekkel, biztosítsa a Község fejlesztésének ésszerű lehetőségét.
- _ Segíteni szükséges a vállalkozások pályázati tevékenységét.
- _ A település egész területén a közterületek folyamatos tisztántartása, fejlesztése. Belvízrendezési terv felülvizsgálata. A külterületi csatornák tisztítása, a belvízelvezető rendszer folyamatos karbantartása, sikeres pályázat esetén a hiányzó részeinek kiépítése. Meglévő önkormányzati utak, járdák, parkok felújítása.
- _ Járdaépítés, a meglévő balesetveszélyessé vált szakaszok folyamatos felújítása.
- _ A közterületek rendben tartása önkormányzati feladat, de a lakosságnak és a vállalkozásoknak is teljesíteni kell a helyi rendeletek által rájuk rótt teendőket (ingatlan előtti közterületek rendben tartása, tiltott hulladéklerakás, szemetelés elkerülése).
- _ Játsszótér kialakítása.
- _ Önkormányzati dűlőutak folyamatos karbantartása, gazdák, tulajdonosok bevonásával.
- _ Az infrastruktúra fejlesztése, folyamatos karbantartása.
- _ Polgárórség aktív működésében való részvétel.

A köztisztaság és településtisztaság fenntartása

A köztisztaság és településtisztaság fenntartási közszolgáltatás biztosítása érdekében az Önkormányzat:

- továbbra is gondoskodik a kommunális hulladék elszállításáról és ártalmatlanításáról;
- évente egy alkalommal megszervezi a lomtalanítási akciót,
- évente egy alkalommal szeméthyűjtési akciót szervez a lakosság és a civil szervezetek, valamint a tanulók bevonásával,
- biztosítja azt, hogy a közterületekre hulladékgyűjtő edények megfelelő számban legyenek kihelyezve, illetve rendszeres időközönként ürítésre kerüljenek,
- gondoskodik az önkormányzati közutak téli síkosság-mentesítéséről és a hó eltakarításról.
- A közterületek tisztán tartásáról, a zöldfelületek gondozásáról az önkormányzat gondoskodik.

A közbiztonság helyi feladatainak ellátása

Az Önkormányzat a helyi közbiztonsági feladatok ellátása, illetve színvonalának javítása érdekében:

- támogatja a közbiztonság növelését segítő programok, tájékoztatók szervezését, ilyen programok tartását kezdeményezi a rendvédelmi szerveknél,

- támogatja polgárőrség működtetését (szorgalmazza a polgárőr szervezet aktív tevékenységét, helyet biztosít számukra, anyagilag támogatja az eszközbeszerzéseket),
- javaslatokat, észrevételeket tesz a rendőrség helyi munkájának hatékonyabbá tételére,
- felhívja a rendőrség figyelmét a tudomására jutott, közbiztonságot veszélyeztető körülményekre.

Tervezett feladatok

- A középületek folyamatos állagmegóvása, pályázatok segítségével a korszerűsítésükre, bővítésükre is sort kell keríteni.
- Az óvoda, könyvtár felújítása, korszerűsítése, önrészének biztosítása.
- Járdák, önkormányzati utak felújítása.
- A falu képének alakítása.
 - Elhagyott, romos házak gazdáinak felszólítása a portájuk rendbetételére.
 - Tiszta, virágos porta mozgalom meghirdetése.
 - Temető, ravatalozó.
 - Épületek akadálymentesítésének folytatása.
 - Óvoda épületének szigetelése, nyílászárók cseréje.
 - Épületek karbantartása.
 - Középületek fűtésének korszerűsítése.
 - A temető és környékének rendbetétele, előtető, kinti padok, személtlerakó helyek kialakítása.
 - Dűlőutak, belső utak gondozása.

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

Az önkormányzatok működésével, a polgármesterek, valamint a jegyző feladat- és hatáskörébe tartozó ügyek intézésére, a döntések szakmai előkészítésére, a döntések végrehajtásának szervezésére és ellenőrzésére közös önkormányzati hivatalt hoztunk létre Ártánd, Bojt, Nagykereki, Told községekkel Biharkeresztesi Közös Önkormányzati hivatal elnevezéssel, Biharkeresztes székhellyel.

Az önkormányzat kötelező- és önként vállalt feladatai teljesítése során törekszik azok szakszerű, gazdaságos, a pályázati lehetőségek teljes körű felhasználásával történő ellátására. Ennek gyakorlatban bevált formája egyes feladatok társulás keretében történő biztosítása.

- Az óvodai ellátást az **Óvodai Társulása** által fenntartott Biharkeresztesi Szivárvány Óvoda és Bölcsőde nevelési intézményen keresztül biztosítjuk, a társult önkormányzatok –

Biharkeresztes, Ártánd, Bojt, Nagykereki, Told – önkormányzatok közigazgatási területén Biharkeresztes székhellyel.

- A szociális alapszolgáltatások és a gyermekjóléti alapellátás magasabb szakmai színvonalon történő, hatékonyabb ellátását a **Szociális és Gyermekjóléti Társulás** által fenntartott Biharkeresztesi Egyesített Szociális Intézmények keretében biztosítjuk az alábbi ellátásokra vonatkozóan:
 - Család és gyermekjóléti szolgálat tekintetében
 - Házi segítségnyújtás vonatkozásában
 - szociális étkeztetés
- Ártánd község tagja a berettyóújfalui székhellyel működő **Bihari Önkormányzatok Többcélú Kistérségi Társulásának**. A Társulás az alábbi feladatkörbe tartozó közszolgáltatások biztosításához kapcsolódó és térségi együttműködést igénylő feladatok közös ellátásáról gondoskodik:
 1. család- és gyermekjóléti központ működtetése
 2. gyermekek átmeneti gondozása helyettes szülő útján
 3. esélyegyenlőséget elősegítő programok szervezése, működtetése,
 4. foglalkoztatás,
 5. gazdaság- és turizmusfejlesztés, idegenforgalom.

Településünk a Bihari Önkormányzatok Többcélú Kistérségi Társulása keretében látja el a család- és gyermekjóléti központ működtetésének feladatát.

Biharkeresztes és Komádi település biztosítja a Család- és Gyermekjóléti Központ számára a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról és ellenőrzéséről szóló 369/2013. (X. 24.) Korm. rendeletben meghatározott ellátottak számára nyitva álló egyéb helyiségeket. A Család- és Gyermekjóléti Központnak a Biharkeresztesen nyújtott szolgáltatását Ártánd település lakosai is igénybe vehetik.

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

A helyzetelemzés alapját szolgáló statisztikai adatokat a TEIR rendszer adatbázisából, valamint a helyi nyilvántartásokból gyűjtöttük össze. Felhasználtuk az ágazati beszámolók megállapításait, szakemberek tapasztalatait. Azoknál az adatoknál, amelyekre nyilvántartás nincs, ott a 2011. évi népszámlálás adataiból indultunk ki.

Az önkormányzat számára a koherens esélytervhez szükséges információk rendelkezésre állnak. Vannak azonban olyan területek, amelyről az információszerzés még nehézkes. Az adatok gyűjtése elsősorban a fogyatékkal élő személyek foglalkoztatásáról, iskolai végzettségéről, a nők helyi gazdaságban elfoglalt szerepéről, az idősek informatikai jártasságáról problémás.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

2016. évi felmérések szerint hazánkban 1,2 millió felett van a szegény emberek száma. Míg korábban az öregkori szegénység volt a jellemzőbb, napjainkban a gyermekeké vált azzá. Egyre többen tartoznak a mélyszegények közé is.

A szegénységnek nincs mindenki számára elfogadott, örökérvényű definíciója. Általában azokat a területi egységeket tekintjük mélyszegénység által sújtott településeknek, településrészeknek, ahol a nagyon alacsony iskolázottság és foglalkoztatási ráta, erős települési, lakóövezeti térségi koncentráció és szegregáció, az ezekből következő súlyos szociális deficit és a hátrányos társadalmi helyzet újratermelődésének nagyon nagy valószínűsége jellemzi.

A roma népességre vonatkozóan kevés hivatalos adat áll rendelkezésünkre. Ártádon a 2001-es népszámlálás adatai alapján 5 fő roma nemzetiségű ember élt, mely az akkori lakosság szám 0,9 %-át jelentette. A 2011-es népszámlálás adatai alapján 15 fő roma nemzetiségű ember él a településen, ez a lakosság szám 3 %-a. Ártádon a roma lakosok száma alacsony, integrációjuk kedvező. A településen etnikai konfliktusok nem léteznek, azok kezelésére nincs szükség.

A roma és mélyszegénységben élő lakosság szociális helyzetére vonatkozóan sincsenek pontos adatok, azonban megállapítható, hogy a roma népesség átlagos életszínvonala, lakhatási körülményei, egészségi állapota, iskolázottsága, foglalkoztatottsága a társadalom egészéhez viszonyítva lényegesen rosszabb.

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

A szegénység számos társadalmi tényező által meghatározott, összetett jelenség, okai között szerepelnek társadalmi és kulturális hátrányok, szocializációs hiányosságok, alacsony vagy elavult iskolai végzettség, munkanélküliség, egészségi állapot, a családok gyermekszáma, a gyermekszegénység, de a jövedelmi viszonyok mutatják meg leginkább. Annak megítélése, behatárolása, hogy mekkora jövedelemből lehet megélni egy-egy településen, országtól függően más és más.

A mélyszegénységgel kapcsolatos vizsgálatok az egyén, illetve háztartás saját jövedelmi helyzetének értékelésén alapulnak. A rendelkezésünkre álló adatok alapján elsősorban a munkanélküliség, a szociális rászorultság, a gyermekek helyzete, a lakhatási viszonyok és az iskolai végzettségek figyelembe vételével készítünk elemzéseket. A lakossági jövedelmekre és átlagkeresetekre vonatkozó adatok települési szinten nem állnak rendelkezésünkre.

A település lakosai szerény, de elfogadható körülmények között élnek. Otthonaik fenntartása azonban ma egyre nehezebb, mely oka elsősorban a munkanélküliség.

A 2011. évi népszámlálás adatai alapján a településen 2011-ben a *foglalkoztatottak száma 159 fő* (34,8 %) volt. Ugyanezen évben a településen 87 fő öregségi nyugdíjban, 32 fő rokkantsági és rehabilitációs ellátásban, 13 fő hozzátartozói nyugdíjban, 11 fő életkoron alapuló ellátásban részesült.

Az alacsony jövedelműek bevételeinek számottevő része származik a pénzbeli juttatások rendszereiből. A település gazdaságilag aktív lakosainak mintegy 12,3 %-a (2011-ben 48 fő) regisztrált munkanélküli. A regisztrált álláskereső többségének a munkanélküli és szociális ellátások, valamint a közfoglalkoztatás keretében történő alkalmazás idejére biztosított közfoglalkoztatási bér jelent állandó jövedelmet. Az inaktív emberek között nagy arányban fordulnak elő az alacsony iskolai végzettségűek, a megváltozott munkaképességűek és a romák. A település lakosainak, elsősorban a mélyszegénységben élők, romák otthonaik fenntartása ma már egyre nehezebb, mely oka elsősorban a munkanélküliség. Az eddig legnagyobb munkahelyet biztosító határátkelő átszervezése miatt igen magas lett a munkanélküliek aránya, ezért a fiatalok többsége elvándorolt a jobb munkalehetőség reményében. Az ország más településén próbáltak munkahelyet találni, és megélhetésüket biztosítani.

3.1. számú táblázat - Jövedelmi helyzet		
Év	Az SZJA adófizetők száma	Az SZJA adófizetők közül a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozók
	az állandó népesség %-ában (TS 059)	az állandó népesség %-ában (TS 060)
2015	34,98	57,75
2016	38,07	63,09
2017	34,17	55,96
2018	35,04	53,54
2019	34,37	46,61
2020	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A HEP-ben elhelyezett táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.) és a Möt-v-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban. Az elemzést összevetjük térségi és országos adatokkal is.

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek helyzete;

Egy település gazdasági szerkezete a település gazdasági-társadalmi fejlettségét tükrözi. Bár napjainkra az egyes nemzetgazdasági ágak súlypontjai globális méretekben is a mezőgazdaság rovására és a tercier/szolgáltató szektor javára tolódtak el, az ún. gazdasági szerkezetváltás nem minden térségben, településen zajlott le azonos intenzitással. A település népességmegtartó ereje az infrastruktúrától, az önkormányzati és közintézmények működtetésétől és színvonalától egyaránt függ.

A helyi önkormányzat az Flt. 8. §-a értelmében külön törvényben meghatározott foglalkoztatási feladatainak ellátása során

- közfoglalkoztatást szervez,
- figyelemmel kíséri a helyi foglalkoztatási viszonyok alakulását,
- döntéseinek előkészítése, valamint végrehajtása során figyelembe veszi azok foglalkoztatáspolitikai követelményeit,
- az állami foglalkoztatási szerv működési feltételeihez és fejlesztéséhez támogatást nyújt.

A rendszerváltás után a helyi Termelőszövetkezet felszámolásra került. Az addig ott dolgozó, fizikai munkát végző, szakképesítéssel általában nem rendelkező emberek elhelyezkedése szinte lehetetlenné vált. Elmondható, hogy a településen az Önkormányzat a legjelentősebb foglalkoztató, mivel ipari tevékenység nincs a településen. Az önkormányzat által állandó foglalkoztatottak száma: 3 fő teljes munkaidőben.

A lakók többségének az alkalmi munkák, mezőgazdaság, kisebb mértékben a kisvállalkozások biztosítanak szerény megélhetést.

Ártádon a regisztrált vállalkozások száma 2011-ben 89 volt, melyből a regisztrált őstermelők száma 57, regisztrált egyéni vállalkozói nyilvántartásban szereplők száma 14. Mint látható a lakosság zöme őstermelőként próbál jövedelemre szert tenni, az egyéni vállalkozások száma igen alacsony.

Az alábbi táblázat a település gazdasági aktivitásra vonatkozó adatait hasonlítja össze a kistérségi, megyei és országos területi szintekkel.

A lakosság gazdasági aktivitása, 2011.

Terület	Gazdaságilag aktív				Gazdaságilag inaktív			
	Foglalkoztatott		Munkanélküli		Inaktív		Eltartott	
	Fő	%	Fő	%	Fő	%	Fő	%
Ártánd	159	34,8	30	6,6	167	36,5	101	22,1
Berettyóújfalui kistérség	16 499	32,1	3 606	7,0	17 357	33,8	13 875	27,0
Hajdú-Bihar megye	198 106	36,2	37 468	6,9	157 362	28,8	153 785	28,1
Magyarország	3 942 723	44,5	568 497	6,5	2 949 727	22,7	2 476 681	26,4

Forrás: KSH, Népszámlálás, 2011

Ártándon 2011-ben a foglalkoztatottak aránya 34,8 % volt, mely a megyei és országos érték alatt van, de a kistérségi aránynál magasabb. A munkanélküliek aránya (6,6 %) szintén kedvezőbb a kistérségi és megyei értéknél, az országos értékhez pedig hasonló képet mutat. Viszont a gazdaságilag inaktív lakosok tekintetében megfigyelhető, hogy míg inaktív lakosok aránya magasabb, mint a kistérségi, megyei és országos érték, addig az eltartottak aránya az összehasonlított területekhez viszonyítva alacsonyabb.

3.2. 1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint

Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
2015	7,93%	5,77%	6,85%
2016	3,83%	2,45%	3,14%
2017	4,42%	1,46%	2,94%
2018	4,62%	1,50%	3,06%
2019	3,86%	3,11%	3,49%
2020	n.a.	n.a.	0,00%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Ezek az adatok arra mutatnak rá, hogy Ártándon a teljes lakónépességhez képest milyen arányú a nyilvántartott álláskeresők száma, ez miként változott az elmúlt években, illetve, hogy milyen az arány a férfiak és nők között. Az adatok tanúsága szerint az évek előrehaladásával a nők és férfiak körében is drasztikusan, 2017-re már 2,94 %-ra csökkent a nyilvántartott álláskeresők száma. A nyilvántartott álláskeresők között a férfiak aránya – a 2019. évet kivéve – minden évben csaknem kétszerese a nők arányának. A közfoglalkoztatás keretében foglalkoztatottak számának növekedésével függhet össze a csökkenő tendencia.

3.2.2. számú táblázat - Nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint							
Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	Fő összesen	30	14	14	15	16	0
20 éves, vagy az alatti (TS 037)	Fő	2,00	1,00	1,00	n.a.	2,00	n.a.
	%	6,67%	7,14%	7,14%	-	12,50%	-
21-25 év (TS 038)	Fő	4,00	4,00	1,00	2,00	1,00	n.a.
	%	13,33%	28,57%	7,14%	13,33%	6,25%	-
26-30 év (TS 039)	Fő	3,00	1,00	2,00	2,00	3,00	n.a.
	%	10,00%	7,14%	14,29%	13,33%	18,75%	-
31-35 év (TS 040)	Fő	2,00	2,00	1,00	n.a.	1,00	n.a.
	%	6,67%	14,29%	7,14%	-	6,25%	-
36-40 év (TS 041)	Fő	1,00	1,00	n.a.	1,00	n.a.	n.a.
	%	3,33%	7,14%	-	6,67%	-	-
41-45 év (TS 042)	Fő	4,00	1,00	n.a.	1,00	1,00	n.a.
	%	13,33%	7,14%	-	6,67%	6,25%	-
46-50 év (TS 043)	Fő	3,00	1,00	1,00	2,00	1,00	n.a.
	%	10,00%	7,14%	7,14%	13,33%	6,25%	-
51-55 év (TS 044)	Fő	5,00	1,00	1,00	n.a.	1,00	n.a.
	%	16,67%	7,14%	7,14%	-	6,25%	-
56-60 év (TS 045)	Fő	4,00	1,00	1,00	1,00	n.a.	n.a.
	%	13,33%	7,14%	7,14%	6,67%	-	-
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	2,00	1,00	6,00	6,00	6,00	n.a.
	%	6,67%	7,14%	42,86%	40,00%	37,50%	-

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A regisztrált munkanélküliek korcsoportonkénti bontása, illetve idősoros változása rámutat arra, hogy a munkanélküliség a különböző korosztály tekintetében miként változik a településen. Hirtelen negatív változás az egyik legveszélyeztetettebb korcsoportban, az 61 év feletti kategóriájában következett be. A nyugdíjazás előtt álló idős álláskeresők helyzete igencsak nehéz. Életkoruk miatt a munkáltatók sokszor nem szívesen alkalmazzák őket, rugalmatlan munkaerőnek minősülnek, és gyakrabban küzdhetnek egészségi problémákkal, ami tovább nehezíti álláskeresési törekvéseiket. A táblázat adataiból láthatjuk, hogy körükben a munkanélküliek aránya 2017. és 2019. között ugrásszerűen megnövekedett. Ahogyan az ország más részeire is jellemző, ez a korosztály talál legnehezebben munkát.

3.2.3. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők aránya		
Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül (TS 058)
	%	%
2015	33,33%	50,00%
2016	35,71%	40,00%
2017	57,14%	n.a.
2018	53,33%	12,50%
2019	62,50%	40,00%
2020	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A táblázat azt mutatja meg, hogy milyen arányban vannak a tartós munkanélküliek a településen. Minél magasabb a tartós munkanélküliek számaránya, annál inkább szükséges a beavatkozások tervezése, figyelemmel a nemek közötti különbségre.

A munkanélküliek csoportján belül meglehetősen magas a tartósan munka nélkül lévők aránya a vizsgált években. A településen a regisztrált munkanélkülieken belül a 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartásban lévő személyek aránya folyamatosan emelkedett. A nemek arányát megvizsgálva megállapítható, hogy a 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartásban lévő személyek a férfiak aránya magasabb. A tartós elhelyezkedési problémákkal küszködők munkaerő-piacra történő visszavezetése továbbra is jelentős kihívást jelent az önkormányzatnak.

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága;

Aki nem szerzett középfokú végzettséget vagy szakképesítést, hátrányos helyzetű munkavállalónak kell tekinteni. A nem megfelelő – alacsony vagy a munkáltatói igényektől eltérő – iskolai végzettség, szakképzettség az elhelyezkedést megnehezíti.

3.2.4. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma iskolai végzettség szerint

Év	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma összesen (TS 052)	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség (TS 036)		Általános iskolai végzettség (TS 035)		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
		Fő	%	Fő	%	Fő	%
2015	30	1	3,33%	17	56,67%	12	40,00%
2016	14	0	-	5	35,71%	-	-
2017	14	0	-	6	42,86%	-	-
2018	15	0	-	8	53,33%	-	-
2019	16	3	18,75%	5	31,25%	8	50,00%
2020	n.a.	n.a.	-	n.a.	-	-	-

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A táblázat adatai alapján megállapítható, hogy a 8 általánosnál alacsonyabb végzettségű nyilvántartott álláskereső 2016-ban már nincs. Az álláskeresők közül 2019-ben 8 fő, az álláskeresők 50 %-a rendelkezett 8 általánosnál magasabb iskolai végzettséggel.

c) közfoglalkoztatás, közfoglalkoztatásból az elsődleges munkaerőpiacra történő átlépés lehetőségei;

A településen jelenleg nem tapasztalhatók olyan gazdasági folyamatok, amelyek az állástalanok számát csökkenthetnék. Az önkormányzat a legfőbb foglalkoztató, ezért a munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetben lévő álláskeresők számára kiemelt jelentőséggel bír az önkormányzat által szervezett **közfoglalkoztatás**. Az önkormányzatnak hosszú távú és startmunkaprogramban való részvételre van lehetősége évek óta, mely keretében a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Berettyóújfalui Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya által biztosított közfoglalkoztatási programokat teljeskörűen igénybe veszi.

A közfoglalkoztatás egy, a munkaviszonytól elkülönülten kezelendő, állam által részben vagy egészben finanszírozott speciális jogviszony, amelynek célja, hogy a közfoglalkoztatott sikeresen vissza-, illetve bekerüljön az elsődleges munkaerőpiacra. A közfoglalkoztatás a jelenlegi piaci és gazdasági környezetben számottevő lehetőséget jelent a hátrányos helyzetű álláskeresők – kiemelten a foglalkoztatást helyettesítő támogatásra (a továbbiakban: FHT) jogosultak – átmeneti jellegű, határozott időtartamú foglalkoztatására. Valamennyi program kiemelt sajátossága maga az értékteremtés, a közfoglalkoztatottak munkájukkal hozzájárulnak a település ápolásához, a gyermekékeztetés támogatásához, a szociális természetbeni ellátások megteremtéséhez, közben elsajátíthatnak a munkavállaláshoz szükséges kompetenciákat is.

Továbbra is fontos a munkaerő-piacra való visszakerülés esélyének növelése érdekében a szakmai végzettséget adó képzések szervezése, és az érintettek képzésbe való integrálása. Az önkormányzat meghatározott célcsoportok elsődleges munkaerőpiacon történő elhelyezkedését a munkaügyi központ által szervezett képzésekhez történő csatlakozással is igyekszik támogatni.

A hosszú távú közfoglalkoztatással egybekötött képzési program révén olyan szakmát "tanulhatnak ki" a résztvevők, amely a későbbiekben önálló megélhetési lehetőséget is biztosíthat számukra.

A közfoglalkoztatás rendszerének kibővítése nyomán a 2011. utáni években jelentős mértékben nőtt a közfoglalkoztatottak száma. A nagymértékű emelkedés 2015-ig tartott, mivel a közfoglalkoztatás elsődleges célját - a munkaerő-piacra történő visszajuttatást - sok esetben nem képes elérni. Miután a közfoglalkoztatás feltételeit némiképp szigorították, így 2015-től megindult a közfoglalkoztatottak számának folyamatos csökkenése.

3.2.5. számú táblázat - Foglalkoztatáspolitikai		
Év	Aktív foglalkoztatás-politikai eszközökkel támogatottak száma (TS 050)	Közfoglalkoztatottak száma (TS 055)
	Fő	(éves átlag - fő)
2015	46	45
2016	1	43
2017	31	35
2018	28	29
2019	27	23
2020	24	22

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Összességében elmondható, hogy a mélyszegénységben élők és a településen nagy létszámban élő romák foglalkoztatásában kap jelentős szerepet a közfoglalkoztatási program. Ezen csoport igen jelentős részének a közfoglalkoztatás jelenti az egyetlen reális esélyt a munkához való jutásra.

d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői; közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok;

Továbbra is fontos a munkaerő-piacra való visszakerülés esélyének növelése érdekében a szakmai végzettséget adó képzések szervezése, és az érintettek képzésbe való integrálása. Az önkormányzat meghatározott célcsoportok elsődleges munkaerőpiacon történő elhelyezkedését a munkaügyi központ által szervezett képzésekhez történő csatlakozással is igyekszik támogatni.

Az aktív korú népesség egy része helyben, másik része Biharkeresztesen, vagy más környező településeken dolgozik, éppen ezért fontos a vonzáskörzetben lévő munkahelyek elérhetősége. Településünkön a tömegközlekedés megoldott, a legközelebbi vasútállomás Biharkeresztesen található.

e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük;

A településen nincs általános iskolai és középfokú felnőttképzés, de külső szervek különböző képzéseket biztosítanak elsősorban a munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetben lévő álláskeresők, pályakezdők mihamarabbi munkaerő-piacra történő visszakerülés érdekében.

3.2.6. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma		
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (TS 053)
	Fő	Fő
2015	30	4
2016	14	3
2017	14	0
2018	15	0
2019	16	2
2020	23	2

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A táblázat egy fontos munkaerő-piaci helyzetre, a pályakezdők helyzetére irányítja a figyelmet. A pályakezdők elhelyezkedési esélye a településen kilátástalan, mert helyben nincs munkahely, viszont a településen viszonylag alacsony a pályakezdő álláskeresők 18-29 évesek számához viszonyított aránya. 2019-ben csak 2 pályakezdő álláskereső volt Ártándon.

f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése, szakképzéshez, felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok;

Továbbra is fontos a munkaerő-piacra való visszakerülés esélyének növelése érdekében a szakmai végzettséget adó képzések szervezése, és az érintettek képzésbe való integrálása. Az önkormányzat meghatározott célcsoportok elsődleges munkaerőpiacon történő elhelyezkedését a munkaügyi központ által szervezett képzésekhez történő csatlakozással is igyekszik támogatni.

A településen nincs általános iskolai és középfokú felnőttképzés, de külső szervek különböző képzéseket, tréningeket biztosítanak elsősorban a munkaerő-piaci szempontból hátrányos

helyzetben lévő álláskereső, pályakezdők, 50 év feletti, elavult szakképzettséggel, illetve szakképzettséggel nem rendelkezők segítségére a minél hamarabbi munkaerő-piacra történő visszakerülés érdekében.

g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása;

Az önkormányzatunk által szervezett közfoglalkoztatás keretében mélyszegénységben élők és romák is foglalkoztatásra kerülnek önkormányzati intézményekben is.

h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

Az egyenlőtlenség meglétét bizonyító esetekről nincs tudomása az önkormányzatnak, ha mégis érzékelhető a mindennapok során, az a társadalomban meglévő előítéletek alapján értelmezhető. Ezek ellen minden lehetséges eszközzel fel kell lépni.

i) digitális ismeretek megszerzésének és hozzáféréseinek lehetőségei;

A digitális ismeretek megszerzésének és hozzáféréseinek lehetőségei településünkön adottak.

A Könyvtárban található Digitális Jólét Pont-on biztosított a lakosság számára szükség esetén a számítógép- és internet használat, e-mail fiók létrehozása igény szerint, e-mail küldés, számítógépes alapismeretek oktatása is.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.) módosítása 2015. március 1-jétől jelentős változásokat hozott a pénzbeli és természetbeni szociális támogatások rendszerében, és ezzel összefüggésben a módosított Szt. 132. § (4) bekezdésének g) pontja felhatalmazást adott az önkormányzatnak a támogatások megállapítása, kifizetése, folyósítása, valamint ellenőrzése helyi szabályainak rendeletben történő szabályozására is. Az Szt. 134/E. §-ában előírt kötelezettség miatt szükségessé vált Ártánd Község Önkormányzat a szociális rászorultságtól függő pénzbeli és természetben nyújtott szociális ellátások és szolgáltatások helyi szabályozásáról szóló 7/2013. (IV. 30.) önkormányzati rendelete egyidejű hatályon kívül helyezésével egy új önkormányzati rendelet megalkotása. A fentiek figyelembe vételével született meg Ártánd Község Önkormányzat Képviselő-testületének 4/2015. (II. 26.) önkormányzati rendelete a települési támogatások és ellátások helyi szabályairól.

Az Szt.-ben az állami szabályozási hatáskörben nyújtott és az önkormányzatok segélyezéssel kapcsolatos feladatai elválasztásra kerültek. Az Szt. 2015. március 1-jétől csak a kötelező ellátásokra vonatkozó szabályokat tartalmazza. A kötelező segélyek körén kívül további ellátások

nyújtásáról és a jogosultsági feltételekről az önkormányzat szabadon dönthetett. Az Szt. az önkormányzatok által biztosítandó segélyek tekintetében annyit ír elő, hogy az önkormányzat a helyi viszonyokhoz mérten, a krízishelyzetben levő személyek számára, illetve a helyi szociális problémák kezelésére települési támogatást nyújt.

Tekintettel a fentiekre, a szociális támogatásokról szóló önkormányzati rendeletben 2015. március 1-jei hatállyal bevezetésre került a rendszeres jellegű települési támogatás és a rendkívüli települési támogatás fogalma.

A Képviselő-testület az ellátások biztosításával a szociális szempontokból rászorult családok életminőségén kíván javítani, egyidejűleg ösztönözni kívánja a kérelmezőket arra, hogy maguk is tegyenek meg minden tőlük elvárható annak érdekében, hogy családjuk eltartásáról elsősorban kereső tevékenységből származó jövedelemből tudjanak gondoskodni.

Települési támogatás formái:

- **a lakhatáshoz kapcsolódó rezsiköltségekhez való hozzájárulás:** Az önkormányzat települési támogatást nyújt a szociálisan rászorult személyeknek, családoknak az általuk lakott lakás fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadásaik viseléséhez, a rendeletben meghatározott feltételek fennállása esetén.
- **az elhunyt személy eltemettetésének költségeihez való hozzájárulás:** Az önkormányzat képviselő-testülete támogatást nyújt annak, aki a meghalt személy eltemettetéséről gondoskodott, annak ellenére, hogy arra nem volt köteles, vagy tartásra köteles hozzátartozó volt ugyan, de a temetési költségek viselése a saját, illetve családja létfenntartását veszélyezteti.
- **születési támogatás:** Születési támogatásra jogosult 20.000 Ft összegben az a család, ahol kisgyermek születik, illetve gyermeket fogadnak örökbe és akinek családjában az egy főre jutó jövedelem legfeljebb az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 500 %-a. A támogatás megállapításához szükséges a család ezen irányuló kérelmének hivatalhoz történő benyújtása a születést követő 30 napon belül.
- **házasságkötési támogatás:** Házasságkötési támogatásra jogosult 20.000 Ft összegben az az ifjú pár, akinek családjában az egy főre jutó jövedelem legfeljebb az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 500 %-a, feltéve, hogy a házasulandók a házasságkötést megelőzően legalább egy éve ártándi állandó bejelentett lakóhellyel rendelkeznek és a házasulandók mindegyikének első házasságkötése. A támogatás megállapításának ezen formája hivatalból történik.

- **születésnap támogatás:** Születésnap támogatásra jogosult 20.000 Ft összegben az a 90. életévét betöltött személy, akinek családjában az egy főre jutó jövedelem legfeljebb az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 500 %-a. A támogatás megállapításának ezen formája hivatalból történik.
- **óvodáztatási és iskoláztatási támogatás:** Évente egyszer óvodáztatási, iskoláztatási támogatásra jogosult szülőjének kérelmére, nagykorú tanuló/hallgató esetén saját kérelmére, az az óvodás, tanuló vagy hallgató, aki legalább egy éve ártándi állandó lakos, vagy Ártádon tartózkodási hellyel rendelkezik.
A támogatás összege:
 - óvodás esetén 10.000 Ft
 - általános iskolába járó tanuló esetén 10.000 Ft
 - középiskolai tanuló esetén 10.000 Ft
 - felsőoktatási intézmény hallgatója esetén 10.000 Ft
- **idősek és rászorultak karácsonyi támogatása:** Jövedelmi helyzetre tekintet nélkül pénzbeli ellátásként idősek és rászorultak karácsonyi támogatásában részesül az a személy, aki
 - Ártánd község közigazgatási területén legalább 1 éve állandó bejelentett lakóhellyel rendelkezik és életvitelszerűen a településen él, és
 - az adott év december 31. napjáig betölti a 60. életévét,
 - Ártánd község közigazgatási területén legalább 1 éve állandó bejelentett lakóhellyel rendelkezik és életvitelszerűen a településen él, és Ártánd Község Önkormányzata által szociális ellátásra jogosult.
- **szociális célú tüzelőanyag támogatás:** Ártánd Község Önkormányzata, hozzájárulva a tüzelőanyag költségekhez, évente egyszeri, természetbeni szociális célú tüzelőanyag támogatást nyújt a szociálisan rászoruló személyek részére.

Az önkormányzat a létfenntartást veszélyeztető, rendkívüli élethelyzetbe került, valamint időszakosan vagy tartósan létfenntartási gondokkal küzdő személyek részére rendkívüli települési támogatást nyújt.

A fenti önkormányzati támogatástípusok mellett a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Berettyóújfalui Járási Hivatala is nyújt különböző, az Szt.-ben szabályozott pénzbeli és természetbeni ellátásokat:

- Időskorúak járadéka
- Ápolási díj

- Közgyógyellátás
- Aktív korúak ellátása egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás
- Aktív korúak ellátása –foglalkoztatást helyettesítő támogatás
- Egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság

Az álláskereső részére **álláskeresői ellátásként** álláskeresői járadék, nyugdíj előtti álláskeresői segély, valamint költségtérítés jár. Az álláskeresői járadék maximum 90 nap lehet, a munkaerő-piaci járulékalap 60 %-a, legfeljebb a jogosultság kezdő napján hatályos kötelező legkisebb munkabér napi összegének megfelelő összeg.

Az alábbi adatokból látható, hogy 2016-tól állandósult a nyilvántartott álláskeresők aránya az aktív korú (15-64 év közötti) népesség körében, közülük az álláskeresői ellátásban részesülők aránya pedig az elmúlt 2 évben erőteljes emelkedést mutat. Az álláskeresők 37 %-a részesül álláskeresői ellátásban.

Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)		Álláskeresői ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 047)	
	Fő	15-64 év közötti népesség %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2015	30	8,45%	2	6,67%
2016	14	3,89%	2	14,29%
2017	14	3,80%	8	57,14%
2018	15	4,02%	10	66,67%
2019	16	4,48%	6	37,50%
2020	23	5,46%	8	34,78%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Az aktív korúak ellátása a hátrányos munkaerő-piaci helyzetű aktív korú személyek és családjuk részére nyújtott ellátás. Az aktív korú személynek az ellátásra való jogosultságot a járási hivatal állapítja meg.

Év	Szociális támogatásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 048)		Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma (TS 054)		Ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 049)	
	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2015	8	26,67%	9	30,00%	10	33,33%
2016	6	42,86%	7	50,00%	8	57,14%
2017	2	14,29%	8	53,57%	10	71,43%
2018	0	0%	1	9,80%	10	66,67%

2019	2	12,50%	3	19,88%	8	50,00%
2020	0	0%	3	13,04%	16	69,56%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Az FHT a tartósan munkanélküliek esetében bír relevanciával, és mivel az álláskeresőket jelentős része esik ebbe a kategóriába, ezért fontos információ, hogy ők mekkora arányban jutnak ellátáshoz. Az adatokat látva az FHT továbbra is jelentős szereppel bír az álláskeresőket támogatási formái közt. Amennyiben az álláskereső nem tesz eleget az igénybevétel feltételeinek, vagy nem felel meg minden jogosultsági kritériumnak, úgy az ellátástól könnyen eleshet.

3.3.3. számú táblázat - Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás	
Év	Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesítettek havi átlagos száma (TS 056)
	fő
2015	0
2016	0
2017	0
2018	1
2019	1
2020	1

Forrás: TeIR, KSH

A statisztikák az elmúlt öt év mindegyikében azt mutatják, hogy a regisztrált munkanélküliek túlnyomó többsége részesült valamilyen pénzbeli juttatásban, teljesen ellátatlan alig akadt az évek során. Szembeötlő a foglalkoztatást helyettesítő támogatás arányának visszaszorulása. Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban csupán egy fő részesült a községben.

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a bérlakás-állományt, a szociális lakhatást, az egyéb lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, feltárva a településen fellelhető elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket és hajléktalanságot, illetve a lakhatást segítő támogatásokat. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

A község infrastrukturális feltételei kedvezőek. Az ivóvíz, gáz, szennyvíz-hálózat a község teljes területén kiépített. A beépült utcák aszfaltozására az önkormányzat által megnyert pályázatok útján kerül sor.

A lakásállomány, leginkább annak minősége, illetve az újonnan épült lakások aránya jól mutatja egy település jövedelmi viszonyait, fejlettségi szintjét, dinamikáját.

Ártánd „korára” a lakásállomány korából is következtethetünk, segítve annak megítélését, mennyire fiatalos a község településképe. Meghatározó az új/régi lakások teljes lakásállományon belül elfoglalt aránya, és az építkezések dinamikája. Az ártándi lakások 2011-es számbavétele alapján a lakásállományban 26% (64 db lakás) az 1946 előtt épült lakások aránya. 1946-1960. közötti időszakban a lakások 21 %-a (51 lakás), 1961-1970. között a lakások 14 %-a (34 lakás) épült. Az építkezések dinamikáját tekintve megállapítható, hogy 1971-1980. között épült a település lakásainak legnagyobb része, 22 %-a (55 db lakás), majd csökkent az új lakások száma, 1981. és 2011. közötti 30 év folyamán 43 lakás épült. Összességében azonban megállapítható, hogy a 20 évnél régebbi épületek 91 %-os részarányukkal Ártándot „idős” településsé teszik.

A község lakásállománya 2015-től állandónak mondható. 2020-ban 249 lakást tartottak nyilván. Egy-egy lakásban átlag 3,8 fő él. Az épített lakásokon belül a négy és több szobás lakások arányából következtethetünk a lakosság életszínvonalára, anyagi körülményeire. A 2011-es Népszámlálás adatai alapján a lakásállomány 17%-a egyszobás, 43%-a kétszobás, 25%-a háromszobás, míg 15%-a négy és többszobás lakás volt. Megállapítható, hogy a településen a 3 vagy többszobás lakások aránya igen magas, 40 %. A lakások tulajdonviszonyait tekintve 98,8%-a természetes személyek tulajdonában, míg az önkormányzat tulajdonában a lakások 0,8%-a volt.

A 2011-es népszámlálási adatok alapján a lakásállomány 32%-a összkomfortos, 46 %-a komfortosnak, 2 %-a félkomfortosnak, 19%-a komfort nélkülinek tekinthető. 2011-ben 2 szükséglakás volt a településen. Az adatok alapján a településen a lakók lakáskörülményei jónak mondható.

3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány

Év	Lakásállomány (db) (TS 073)	Épített lakások száma (TSv 077)	Épített lakások száma 1000 lakásra (TS 078)	1-2 szobás lakások aránya (TS 076)	A közüemi szennyvízgyűjtő- hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 074)	A közüemi ivóvízvezeték- hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 075)
	db	db	db	%	%	%
2015	248	n.a.	n.a.	58,87%	75,81%	89,52%
2016	247	n.a.	n.a.	58,70%	77,73%	89,88%
2017	247	n.a.	n.a.	58,70%	78,14%	89,88%
2018	247	n.a.	n.a.	58,70%	77,33%	89,07%
2019	249	2	8	58,23%	77,91%	87,55%
2020	249	n.a.	n.a.	-	-	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

Az időskorúak lakhatási helyzete a település viszonylatában megfelelőnek mondható. A településen nincs bentlakásos idősek otthona, igény esetén legközelebbi otthon Biharkeresztesen található.

A településen működő intézmények épületeinek állapota jó, azok felújítása folyamatosan megtörtént, és történik.

a) bérlakás-állomány

A települési önkormányzat nem rendelkezik önkormányzati bérlakással. Az önkormányzat tulajdonában mindössze két szolgálati lakás van.

b) szociális lakhatás

A településen nincs szociális lakhatást biztosító lakásállomány.

c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok;

A településen nincs egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlan.

d) elégtelen lakhatási körülmények, veszélyeztetett lakhatási helyzetek, hajléktalanság;

A lakott házak állaga néhány lakást kivéve jó. Ártandon nem megfelelő lakhatási feltétellel, veszélyeztetett személy és közterületen élő hajléktalan személy az önkormányzat nyilvántartásában nincs.

e) lakhatást segítő támogatások;

Az önkormányzat a települési támogatások és ellátások helyi szabályozásáról szóló 4/2015. (II. 26.) önkormányzati rendelet alapján támogatást nyújt a szociálisan rászorult személyeknek, családoknak az általuk lakott lakás fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadásaik viseléséhez, a rendeletben meghatározott feltételek fennállása esetén.

3.4.3. számú táblázat - Lakhatást segítő támogatások		
Év	Települési támogatásban részesítettek száma (pénzbeli és természetbeni) (TS 136)	Egyéb önkormányzati támogatásban részesítettek száma (TS 137)
	Fő	Fő
2015	106	n.a.
2016	134	n.a.
2017	119	n.a.
2018	116	n.a.
2019	109	164
2020	92	283

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A mindennapi létfenntartás mellett a lakás fenntartására fordított kiadások igen megterhelőek a célcsoport családjai számára. A terhek enyhítését szolgálja az Szt-ben és a helyi rendeletben meghatározott feltételek fennállása esetén igénybe a lakhatáshoz kapcsolódó rezsiköltségekhez

való hozzájárulás. Településünkön természetbeni ellátásként a szolgáltatóhoz utalással történik a támogatás megállapítása.

e) eladósodottság;

Az eladósodottság mértékét illetően nincsenek adataink. Általánosságban elmondható, hogy a lakhatás, a lakásfenntartással kapcsolatos rendszeres kiadások viselése, illetve a lakáscélú hiteltörlesztés hatalmas terhet jelent a családok számára. Az utóbbi időszak kormányzati intézkedései fontos előrelépést jelentett e terhek enyhítése terén. Külön adósságcsökkentés céljából nyújtott támogatás már nem érhető el, hiszen az Önkormányzatok egységesen települési támogatás keretében nyújthatnak segítséget a szociálisan rászorulóknak számára. Az eladósodás megelőzése érdekében nyújtható a fentebb már említett lakásfenntartási támogatás, illetve rendkívüli települési támogatás keretében átmeneti segélyt.

g) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása;

A településen nincsenek olyan lakások, melyek külterületen és nem lakóövezetben helyezkednek el. A közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés az egész településen egyenlő feltételekkel biztosított.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

Ártánd községben szegregátum nem azonosítható.

a) a telep, /szegregátum mint lakókörnyezet jellemzői (kiterjedtsége, területi elhelyezkedése, megközelíthetősége, a közösségi közlekedés, és a munkába jutás egyéb lehetőségei, lakásállományának állapota, közműellátottsága, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségei, egyéb környezet-egészségügyi jellemzői);

nem releváns

b) a telepen, /szegregátumokban élők általános jellemzői és társadalmi problémák szempontjából főbb mutatói: életkori megoszlás, iskolai végzettség, foglalkoztatottsági helyzet, segélyezettek, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya;

nem releváns

c) a szegregációval veszélyeztetett területek, a lakosság területi átrendeződésének folyamatai.

nem releváns

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés;

A Magyarország helyi önkormányzatokról szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) 4. pontja határozza meg, hogy az egészségügyi alapellátás, az egészséges életmód segítségét célzó szolgáltatások kötelezően ellátandó feladata az önkormányzatnak. Az egészségügyi alapellátásról szóló 2015. évi CXXII. törvény 5. §-a értelmében a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:

- a) a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
- b) a fogorvosi alapellátásról,
- c) az alapellátáshoz kapcsolódó háziorvosi, házi gyermekorvosi és fogorvosi ügyeleti ellátásról,
- d) a védőnői ellátásról, és
- e) az iskola-egészségügyi ellátásról.

Egy adott település egészségügyi ellátórendszerének kihasználtságát nagymértékben befolyásolja a lakosság korösszetétele. Az életkor előrehaladtával természetesen egyre gyakrabban jelentkeznek a különböző egészségügyi problémák, amelyek megterhelik az alapellátást és erre az egészségügyi, valamint a szociális ellátórendszernek is fel kell készülnie.

A születések száma alacsony és csökkenőtendenciát mutat. A lakosság keveset törődik egészségével, keveset mozog, helytelenül táplálkozik, magas a dohányosok és alkoholfogyasztók aránya stb.

Az egészségi állapotot jól tükrözi a születéskor várható átlagos élettartam mérőszáma, vagyis az az életkor, amelyet átlagosan megélhet egy ma született nő vagy férfi. Az Európai Unió országainak átlagában a nők 81-82 év, a férfiak 75 év körüli élettartamra számíthatnak.

Magyarországon ez az élettartam a nők körében átlagosan 76 év, a férfiaknál 68 év (2001. évi adatok).

A települési önkormányzat az **alapszolgáltatások** megszervezésével segítséget nyújt a rászorulóknak részére, életvitelük fenntartásában, valamint egészségügyi állapotukból vagy más okból származó problémáik megoldásában.

3.6.1. számú táblázat – Egészségügyi ellátás

Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyógyszertárak és fiókgyógyszertárak száma (TS 110)	Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (alanyi és normatív alapon kiadott) (TS 133)	Ápolási díj, alanyi jogon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma (TS 135)
	db	db	db	db	Fő	Fő
2015	1	0	0	0	13	n.a.
2016	1	0	0	0	16	4
2017	1	0	0	0	12	2
2018	1	0	0	0	10	1
2019	1	0	0	0	10	0
2020	1	0	0	0	10	4

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Ártádon a közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma 2016-2018. között fokozatosan csökkent, majd stagnált az ellátást megigénylők száma. Az ápolási díj tekintetében elmondható, hogy minimális az olyan személyek száma, aki ezt az ellátást igénybe veszi.

A község egészségügyi ellátása megfelelő. A településen önálló orvosi praxis nincs, a település lakóit az egyik biharkeresztesi **háziorvos** látja el heti egy alkalommal, a településen történő rendeléssel, a többi napon, Biharkeresztesen folytatódik az orvosi ellátás. Az orvosi rendelőt az önkormányzat az elmúlt években felújította, a háziorvos modern körülmények között dolgozik. A helyi orvosi rendelő teljesen akadálymentesített, mely a fogyatékkal élők, a gyermekes anyák és az idősebb korosztály esélyegyenlősége szempontjából igen fontos. Két ápolónő segíti az orvos munkáját. A rendelők kapacitása a település szezonális, illetve állandó betegszáma mellett kielégítőnek mondható.

Az orvosi rendelővel egy épületben található egészségházban működik a **védőnői szolgálat**, 1 fő védőnővel. A település Biharkeresztes II. védőnői körzettel alkot egységet, csatolt település formájában. A tanácsadások heti egy alkalommal keddi napokon vannak. A területi védőnői ellátás a védőnők illetékességi területén lakcímmel rendelkező, vagy életvitelszerűen ott tartózkodó és a védőnői gondozás iránti igényt írásban bejelentő várandós és gyermekágyas anyákat, újszülött kortól a tanulói jogviszony megkezdéséig a gyermekeket valamint, fiatalokat érinti.

Járó- és fekvőbeteg ellátás csak a kistérségi központban, Berettyóújfaluban a Gróf Tisza István Kórházban működik. A szakorvosi ellátást igénylő betegeket ezért a háziorvos a berettyóújfalui,

illetve debreceni szakorvosi rendelőintézetbe utalja. Az idős, mozgásukban korlátozott, illetve önálló közlekedésre képtelen személyek számára, szükség szerint az önkormányzat gépjárműve igényelhető.

A **fogorvosi ellátást** a Biharkeresztesen működő fogszakorvosi rendelő biztosítja.

Mivel a településen **gyógyszertár** nem működik a gyógyszereket és segédeszközöket a Biharkeresztesen található gyógyszertár biztosítja

Biharkeresztes, Ártánd, Bedő, Berekböszörmény, Bojt, Körösszegapáti, Mezőpeterd, Nagykereki, Told és Váncsod települések területén az alapellátási **orvosi ügyeletet** Biharkeresztesi központtal központi orvosi ügyelet formájában biztosított. Az alapellátáshoz kapcsolódó házi orvosi és házi gyermekorvosi ügyeleti ellátásról való gondoskodás érdekében az Önkormányzat 2021. július 1. napjától az Országos Mentőszolgálatot kérte fel Biharkeresztes településen az ügyeleti szolgálat működtetésére.

Az Országos Mentőszolgálat hétköznapokon éjszaka, és hétvégén, valamint ünnepnapokon biztosítja a betegek sürgősségi ellátását. A településen mentőállomás is működik, mely az egykori gyermekorvosi rendelő helyén került kialakításra.

b) prevenciós és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkorai kötelező szűrésekhez) való hozzáférés;

A lakosság jobb egészségi állapotának elérésében kiemelt jelentőséggel bírnak a **preventív tevékenységek**, vagyis a szűrések, az egészséges életmód és táplálkozás terjesztése, valamint a lelki egészségvédelem, különös tekintettel a szív- és érrendszeri megbetegedések vonatkozásában. Kiemelten fontos a szűrő- vizsgálatokon való részvételi arány emelése, különösen a középkorú lakosság körében. Az egészségfejlesztési nevelőtevékenység beépülése a közoktatási programokba is jelentősen hozzájárulhat az egészségtudatosság erősödéséhez.

A lakosság egészségügyi és szociális állapotának javításához a helyben biztosítható tárgyi és intézményi feltételeket, az egészségügyi és szociális szolgáltatások színvonala és a lakosság különböző csoportjai számára az egyenlő mértékű hozzáférés biztosítása teremti meg az életkilátások javulását.

Minden évben lehetőség van a debreceni emlőcentrumban a behívott nők emlőszűrésére. Az ártándi önkormányzat támogatja ezt a vizsgálati lehetőséget, igény szerint ingyenes beutazást biztosít.

Sajnálatos viszont, hogy a hosszú évtizedeken keresztül helybe érkező tüdőszűrő mára megszűnt.

c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés;

A gyerekek fejlesztése már a legkisebekenél elkezdődik. A szakértői és rehabilitációs bizottság javaslata alapján a nevelési és oktatási intézményekben sajátos nevelési igény típusa szerint logopédus, gyógypedagógus, pszichológus, fejlesztőpedagógus, gyógytestnevelő szakembert kellene bevonni a fejlesztő tevékenységbe. A helyi oktatási intézményekben jelenleg utazó logopédus foglalkozik a gyermekekkel, a többi területen fejlesztésre szoruló gyermekek ellátásáról a Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Berettyóújfalui Tagintézménye gondoskodik.

d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése;

Az önkormányzat a közétkeztetést a településen 2011-ig az óvodában lévő saját konyhával oldotta meg. 2012-től az önkormányzat a Sörpark Kft. közreműködésével nyújt ellátást az óvodai és a szociális étkeztetést igénylők számára. A **közétkeztetés** megfelel az érintett korosztály egészséges étrendjére vonatkozó elvárásoknak. A Sörpark Kft, mint szolgáltató minőségi és mennyiségi ellenőrzése folyamatos, szakember bevonásával történik.

e) sportprogramokhoz való hozzáférés;

A **szabadidősport** szervezésének, az emberek mozgósításának a megvalósításban kiemelt szerepe van az önkormányzatnak, a helyi civil szervezeteknek, az önkénteseknek, a szolgáltatást nyújtó vállalkozásoknak, illetve a lakóközösségnek, a családnak, a baráti közösségeknek és az egyénnek. A sportnak jelentős szerepe van az egészségmegőrzésben, a személyiség formálásban, a közösségi magatartás kialakítása területén. Az egészséges életmód szerves része a sportolás is. Az egészséges életmód szerves része a sportolás is. A településen nincs sportcsarnok, sportpálya sem, így a labdajátékok iránt érdeklődőknek Biharkeresztesen van lehetősége ezen sportok gyakorlására. A Művelődési Házban aerobik és női torna biztosított heti rendszerességgel az érdeklődők részére, valamint asztaliteniszezésre van lehetőség szintén a Művelődési Házban. A 18 év alatti korosztály többsége kizárólag intézményi keretek között testnevelés órán, foglalkozáson végez csak rendszeres testmozgást.

A településen korszerű, biztonságos játszótér található a gyerekek számára. Az óvodában külön tornaszoba nincs, a gyerekek testnevelése a foglalkoztatóban folyik.

Folyamatosan tájékoztatást kell adni a település lakosságának az elért eredményekről, másrészt a sportrendezvények helyének, idejének közlésével fel kell kelteni az érdeklődést a helyi újság, valamint a település honlapjának (www.artand.hu) igénybevételével.

Törekedni olyan kiadványok megjelentetésére, amelyek minden korosztályban felkeltik az

érdeklődést a sport, az egészséges és a környezettudatos életmód iránt.

Törekedni kell komplex - a testedzés mellett a kultúra egyéb területeit is magába foglaló - a szabadidő programok népszerűsítésére. A rendezvények jellegét, helyszínét és időpontját a lakosság érdeklődéséhez kell igazítani. A programok, rendezvények, események szervezésénél jobban kell építeni a családokra, mert a gyermekek és a szülők együtt eredményesebben motiválhatók, mint külön-külön. Fontos feladat a szabadidősport tevékenységre szakosodó társadalmi szervezetek és csoportok megalakításának segítése.

f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés;

Ártádon a **szociális ellátást** a társulások formában működő Biharkeresztesi Egyesített Szociális Intézmények látja el, melynek fenntartója a Biharkeresztes, Ártánd, Bedő, Berekböszörmény, Bojt, Nagykereki, Told önkormányzatai által létrehozott Szociális és Gyermekjóléti Társulás. Az intézmény által nyújtott szociális szolgáltatások közül a településen az alábbi ellátások biztosítottak:

- *Szociális étkeztetés* Az étkeztetés keretében azoknak a szociálisan rászorultaknak a legalább napi egyszeri meleg étkezését biztosítják, akik azt önmaguknak, illetve önmaguknak és eltartottaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani. A szociális étkeztetés társulások formában történő megvalósítását a Sörpark Kft biztosítja.
- *Házi segítségnyújtás:* Házi segítségnyújtás keretében a szolgáltatást igénybe vevő személy saját lakókörnyezetében az önálló életvitel fenntartása érdekében szükséges ellátást biztosítják. A házi segítségnyújtás keretében szociális segítséget vagy - a szociális segítség tevékenységeit is magába foglaló - személyi gondozást kell nyújtani.

Szociális segítség keretében biztosítani kell

- a) a lakókörnyezeti higiénia megtartásában való közreműködést,
- b) a háztartási tevékenységben való közreműködést,
- c) a veszélyhelyzetek kialakulásának megelőzésében és a kialakult veszélyhelyzet elhárításában történő segítségnyújtást,
- d) szükség esetén a bentlakásos szociális intézménybe történő beköltözés segítségét.

Személyi gondozás keretében biztosítani kell

- a) az ellátást igénybe vevővel a segítő kapcsolat kialakítását és fenntartását,
- b) a gondozási és ápolási feladatok elvégzését,

A házi segítségnyújtásban dolgozó szociális gondozó együttműködik az ellátás során az egészségügyi és szociális alap- és szakellátást nyújtó intézményekkel. A gondozók feladatai közé tartozik a bevásárlás, gyógyszerkiváltás, adagolás, testi, személyi higiénia biztosítása, szükség esetén hivatalos ügyek intézése. A gondozási tevékenységet szociális gondozó végzi. A napi gondozási tevékenységről a külön jogszabály szerinti gondozási naplót vezeti.

- *Családsegítés:* A családsegítés a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtott szolgáltatás.

A családsegítés keretében biztosítják

- a szociális, életvezetési és mentálhigiénés tanácsadást,
- az anyagi nehézségekkel küzdők számára a pénzügyi, természetbeni ellátásokhoz, továbbá a szociális szolgáltatásokhoz való hozzájutás megszervezését,
- a szociális segítőmunkát, így a családban jelentkező működési zavarok, illetve konfliktusok megoldásának elősegítését,
- a közösségfejlesztő programok szervezését, valamint egyéni és csoportos készségfejlesztést,
- a tartós munkanélküliek, a fiatal munkanélküliek, az adósságtterhekkel és lakhatási problémákkal küzdők, a fogyatékosokkal élő, a krónikus betegek, a szenvedélybetegek, a pszichiátriai betegek, a kábítószer-problémával küzdők, illetve egyéb szociálisan rászorult személyek és családtagjaik részére tanácsadás nyújtását,
- a kríziskezelést, valamint a nehéz élethelyzetben élő családokat segítő szolgáltatásokat,

Családsegítés a gyermekjóléti szolgáltatással egy szolgáltató keretében működik. A gyermekjóléti szolgáltatás feladata a gyermek testi, lelki egészségének, családban történő nevelésének elősegítése érdekében

- a gyermeki jogokról és a gyermek fejlődését biztosító támogatásokról való tájékoztatás, a támogatásokhoz való hozzájutás segítése,
- a családtervezési, a pszichológiai, a nevelési, az egészségügyi, a mentálhigiénés és a káros szenvedélyek megelőzését célzó tanácsadás vagy az ezekhez való hozzájutás megszervezése,

- a válsághelyzetben lévő várandós anya támogatása, segítése, tanácsokkal való ellátása, valamint szociális szolgáltatásokhoz és gyermekjóléti alapellátásokhoz, különösen a családok átmeneti otthonában igénybe vehető ellátáshoz történő hozzájutásának szervezése,
- a szabadidős programok szervezése,
- a hivatalos ügyek intézésének segítése.

Családsegítés során az egyre romló szociális helyzet megoldása jelenti a legtöbb problémát. Az intézmény tapasztalata alapján a kliensek túlnyomó része tartós munkanélküli.

A szociális szolgáltatások és ellátórendszer esetében fontos kihívás és célkitűzés a település számára, hogy minden rászoruló lakója számára legyenek elérhetőek azok a jogszabályokban rögzített ellátási formák, amelyek a szociális biztonságot garantálják, és minőségi ellátást biztosítsanak. A szolgáltatásoknak köszönhetően javuljanak a hátrányos helyzetűek felzárkóztatási esélyei és életkilátásai.

g) drogprevenációs szolgáltatások;

Ártánd településen nem elérhető a drogprevenációs szolgáltatás.

h) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

Összességében megállapítható, hogy az egészségügyi és szociális ellátórendszer kiépített, a településen hozzáférhető. E tekintetben hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelmények megsértése a szolgáltatások nyújtásakor senkit nem érhet.

i) előnyben részesítési (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül;

Az esélyegyenlőségi célcsoportokat célzó ellátások általában véve is pozitív intézkedésekkel segítik a rászorulókat, a pozitív megkülönböztetést szükség esetén az eljárások, illetve a szolgáltatások nyújtása során érvényesíti az Önkormányzat, illetve a szolgáltató intézmény annak érdekében, hogy a leghátrányosabb helyzetben levőket kompenzálja, esélyegyenlőségüket biztosítsa.

Településünkön 2020. évben biztosított volt a népkonyha szolgáltatás. Népkonyhai szolgáltatás keretében napi egy adag meleg ételt kaptak állami támogatásból kisnyugdíjasok, öregségi nyugdíjban részesülők és családtagjaik, szenvedélybetegek, alacsony jövedelműek, valamint egyéb szociális hálóból kiszorult személyek, de jelenleg ez már nem biztosított.

3.6.2. Népkonyha	
Év	Népkonyhán kiosztott ételadagok száma (db)
2015	n.a.
2016	n.a.
2017	n.a.
2018	n.a.
2019	n.a.
2020	188

Forrás: Önkormányzati adat

3.7 Közösségi viszonyok, helyi közelet bemutatása

a) *közösségi élet szinterei, fórumai;*

A településen a közművelődést szolgálja a Zám Tibor Művelődési Ház Közösségi Szintér és Könyvtár. A művelődési ház és könyvtár a község lakosságának művelődését és szórakozását kívánja biztosítani. A feladatrendszere összetett.

3.7.1. számú táblázat - Intézményi ellátottság (2018)			
Tornateremmel, tornaszobával ellátott köznevelési intézmények száma (intézmény székhelye szerint) (TS 102)	Sportcsarnok, sportpálya léte (TS 103)	A települési könyvtárak kikölcsönzött egységeinek száma (TS 104)	Közművelődési intézmények száma (TS 105)
db	van/nincs	db	db
0	0	2779	2

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Ártánd önkormányzata fontosnak tartja a kultúra és a kulturális értékek ápolását, fejlesztését, melyet javarészt a helyi művelődési ház tevékenységével kívánja biztosítani. A települési stratégia alapvető célja a nemzeti és az európai – és egyben a helyi, települési - értékek megőrzése. A település társadalmi programját az alábbi célok határozzák meg:

- esélyteremtés,
- hagyomány- és értékörzés,
- új értékek létrehozása,
- közösségteremtés erősítése.

A művelődési intézmények lényegében biztosítják a gyerekek és fiatalok ügyességét fejlesztő művelődési és szórakoztató programokat, a napi életet megkönnyítő praktikus ismeretek megszerzését, a szakmai tudást mélyítő tanfolyamokat. A cél érdekében biztosítják közösségeik, klubjaik, szakköreik működését, fogadják, és szakmai támogatást nyújtanak önálló kezdeményezésű közösségeknek, tanfolyamoknak, helyet adnak egyesületeknek, alapítványoknak.

Az önkormányzat igyekszik a közművelődés, a sport, a szabadidő eltöltésének terén olyan családbarát környezetet, közösségi teret létrehozni, melyek színvonalas programokat, rendezvényeket kínálnak. A könyvtár és a művelődési ház épülete felújításra, korszerűsítésre került. A fejlesztéssel lehetőség nyílt nemcsak az eddigi látogatók megtartására, hanem számuk növelésére is. A kulturális örökségünk megismeréséhez és elsajátításához, valamint a kulturális értékek birtokba vételéhez szükséges esélyegyenlőséghez szükséges a 21. századnak megfelelő szintér biztosítását az önkormányzat pályázat által tudta megvalósítani.

Ártánd községben a kultúrához való hozzáférést több módon is biztosítja települési önkormányzat. A községben található **könyvtár**, mely legfontosabb feladata, hogy az olvasók megtalálják az igényeiknek megfelelő irodalmat, hozzájussanak a legújabb könyvekhez is. Azokat a könyveket, amelyek nincsenek meg a helyi állományban, más könyvtáraktól könyvtárközi kölcsönzéssel lekérik.

Az intézmény a napjainkban sokat emlegetett információs társadalom egyik alapintézménye, a tudás, az ismeret és a kultúra szabad hozzáférhetőségét biztosítja mindenki számára. Az esélyegyenlőség megteremtésének egyik legfontosabb záloga.

A könyvtári gyűjteményt úgy próbálja fejleszteni az önkormányzat, hogy az képes legyen az új ismeretek tárgyilagos, sokoldalú közvetítésére. Ennek a törekvésnek a meglévő állomány jó alapot jelent, rendelkezik a könyvtár a gyűjtőkörének megfelelő alap- és kiegészítő művekkel.

Rendszeresek a rendezvények, amelyek megcélazzák a falu lakosságának minden rétegét, pl:

- könyvtármozi címen, havi egy alkalommal, óvodások, családok, nyugdíjasok részére.
- író olvasó találkozó,
- irodalmi teadélután.

A könyvtár, mint alkotó műhely is működik, mert a község összes rendezvényére (pl. nemzeti ünnepeink, karácsony, újév) a plakátokat, meghívókat, szórólapokat, okleveleket itt készítik el.

A középiskolásoknak rendszeresen nyelvtani és irodalmi konzultációkat tartunk.

A könyvek és folyóiratok kölcsönzésén kívül, a lakosság rendelkezésére álló szolgáltatások:

- könyvtári dokumentumok előjegyzése
- könyvrendelés

- könyvtári kölcsönzés, alkalom adtán a könyvek házhoz szállítása
- az ártándi óvodába kihelyezett közismereti és gyermekirodalmat (mese) tartalmazó könyvek időközi cseréje
- közhasznú információk szolgáltatása
- számítógép és internet használata
- kulturális programok megszervezése
- közösségi események rendezése
- fénymásolás, nyomtatás, szkennelés, fax küldése

A könyvtárnak közösségépítő, közösségteremtő szerepet kell vállalnia a település életében, melynek megfelelően lehetőséget kell biztosítani a hátrányos helyzetű lakosoknak is a könyvtári szolgáltatások igénybevételére. Olyan programok szervezésére is sor kerül, amelynek segítségével a hátrányos helyzetű társadalmi rétegek megismerkedhetnek a könyvtári szolgáltatásokkal.

2017. júniusától indult a **Digitális Jóléti Program** (DJP) ezen program keretén belül szolgáltatást biztosítottunk a lakosság azon tagjainak, akik meg akartak, meg akarnak ismerkedni a digitális világ rejtelmeivel. A teleház többfunkciós szolgáltató ház, a polgárok által igénybe vehető informatikai, irodatechnikai szolgáltatásokat nyújtja, amelyek bárki számára elérhetőek. Azok számára, akiknek otthonában nincs internet hozzáférés szintén igénybe vehetik ezt a szolgáltatást.

A **művelődési házban** van lehetőség a rendezvények lebonyolítására. A nyári szabadtéri rendezvények esetében a mobil színpad biztosított. A település rendezvényeinek megszervezése a művelődési ház irányításával történik. A rendezvények a helyi sajátosságokhoz, életkorhoz, igényekhez és elvárásokhoz igazodnak. Arra törekednek, hogy a programok egyik legfontosabb eredménye a helyi tudás és közösségi tapasztalat felélesztése, közösségi cselekvéssé formálása legyen.

A Művelődési Ház nemzeti ünnepek, óvodai rendezvények helyszínéül szolgál. A nemzeti kultúra értékeinek megismertetése községi ünnepeink keretében történik.

Az Ártándi Művelődési Ház keretein belül működik:

- ✓ Őszikék Nyugdíjas Klub: minden héten összejönnek, egymást segítve, saját használatra csigát és egyéb száraztésztát készítenek, de részt vesznek a Ház egyéb rendezvényein, akár sütemény készítéssel vagy kézműves foglalkozással. Foglalkozásaikat önállóan szervezik meg, közösen eljárnak időnként gyógyfürdőbe, színház bérleti előadásaira, a környező községek csigacsináló versenyekre. Ők azok, akik az irodalmi teadélutánokon vagy a Ház egyéb rendezvényein minden alkalommal megjelennek.

- ✓ Ifjúsági klub: heti rendszerességgel jönnek össze a hétvégeken, tagjaik, 14-18 éves fiatalok. Mindkét intézményben rendelkezésükre áll, számítógépes park, internet használat, asztali tenisz, Darts, sakk, dominó és más társasjátékok, táncos rendezvények, közös főzések. Lehetőségük van filmnézésre. Számítani lehet rájuk a könyvtár és a művelődési ház egyéb rendezvényein is. (Könyvesvasárnap, Nemzeti Ünnepek).
- ✓ Működik még Női Torna, heti rendszerességgel.

A település és szomszédos falvak ifjúságának kulturális és sport tevékenységére is nyitott a Ház. A helyi lakosok Ártánd Község Honlapjáról tájékozódhatnak a település életét érintő kérdésekről, hírekről.

b) közösségi együttélés jellemzői, konfliktuskezelési megoldások;

A településen a közösségi együttélés zökkenőmentes, nem beszélhetünk etnikai konfliktusokról, nemzetiségek közötti problémáról. Az önkormányzat, az intézmények rendezvényeit bárki látogathatja, érdeklődési körének megfelelően. A rendezvényeken az atrocitások, a viták nem jellemzőek.

c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai;

Településünkön önkéntes munka nem működik. Az Önkormányzat karitatív szervezetekkel (pl.: Magyar Vöröskereszt, Máltai Szeretetszolgálat) együttműködve nyújt adományokat (ruhaosztás) a rászorulóknak.

d) a helyben élő nemzetiségek kulturális sokszínűségének bemutatása és kulturális identitásuk megőrzésének lehetőségei;

Ártándon nincs jelen nagy létszámú nemzetiség, így a más nemzetiségekhez tartozók kulturális identitásának megőrzése céljából speciális intézkedések nem jellemzőek településünkön.

e) helyi lakossági önszerveződések;

A településen nem jellemzőek a helyi lakossági önszerveződések. A bejegyzett egyesületek közül a Tamota Néptáncgyűttest Segítő Közhasznú Egyesület működik aktívan a településen.

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

A településen alacsony a roma lakosok száma, ezért roma nemzetiségi önkormányzat sem tevékenykedik.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
<i>egészségi állapot romlása, rendszeres testmozgás hiánya</i>	<i>Sportpark létrehozása</i>
<i>a regisztrált munkanélküliek között magas a 60 év feletti tartós munkanélküliek aránya</i>	<i>Tartós munkanélkülieken belül a nyugdíj előtt állók közfoglalkoztatásba történő fokozott bevonása</i>

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

A gyermekszegénység csökkentése átfogó, minden ágazatra kiterjedő intézkedéseket igényel. Az egyes részterületeken a foglalkoztatás, az oktatás, a lakásügy, az egészségügy, a szociális és gyermekjóléti, gyermekvédelmi szolgáltatások egymással összhangban álló és egymásra épülő intézkedéseit kell meghozni, amelyek a gyermek megszületésének pillanatától segítenek az esélyek javításában. A szegénységben vagy szegénység kockázatával élő gyermekek sajátos csoportját alkotják a fogyatékkal élő gyermekek. A fogyatékkal élő gyermeket nevelő családok helyzete az átlagosnál sokkal nehezebb, különösen a halmozottan fogyatékos gyermeket nevelő családok esetében figyelhető meg.

Az Önkormányzat hozzájárul a gyermekekkel kapcsolatos költségekhez, illetve a gyermekek gondozásával kapcsolatos feladatokhoz. A helyi gyermekvédelmi rendszer sajátossága, hogy minden gyermek számára gondoskodást nyújt, ugyanakkor fokozott védelemben részesíti az arra rászorulókat. A különböző ágazatok együttműködnek és egymást segítik. Az egyes szolgáltatások, ellátások szociális rászorultság alapján, más ellátások alanyi jogon járnak a gyermekek részére.

4.1 A gyermekek helyzetének általános jellemzői gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek

Az állandó népesség száma Ártádon a 2018. január 1-i állapot szerint 645 fő, amelyből a 0-14 éves gyerekek száma 71 fő, a 15-17 éves korosztályba pedig 24 fő tartozik. A település lakosságának 68 %-a (432 fő) az aktív korosztályba tartozik, a nyugdíjas korúak aránya 17 % (108 fő), míg a gyermekek 16 %-ot (102 fő) képviselnek. A gyakorlatban a 0-17 éves korosztályból kerülnek ki a veszélyeztetett és védelembe vett kiskorú gyermekek.

4.1. számú táblázat - Gyermekekori népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2.számú táblázatból)

Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
	Fő	Fő	Fő	%	%
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	353	292	645	54,73%	45,27%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			15	2,33%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	44	27	71	6,82%	4,19%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	13	11	24	2,02%	1,71%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékkal élő gyermekek jellemzői, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete;

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényben (továbbiakban: Gyvt.) szabályozott gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot látnak el a törvényben meghatározott alaptevékenység keretében az egészségügyi szolgáltatást nyújtók, így különösen a védőnői szolgálat, a házi orvos, a házi gyermekorvos, a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók, így különösen a családsegítő szolgálat, a családsegítő központ, a köznevelési intézmények, a rendőrség, az ügyészség, a bíróság, a pártfogói felügyelői szolgálat, az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek, a menekülteket befogadó állomás, a menekültek átmeneti szállása, a társadalmi szervezetek, egyházak, alapítványok, a munkaügyi hatóság.

A felsorolt intézmények és személyek kötelesek

- jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgálatnál;
- hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által

előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén.

Ilyen jelzéssel és kezdeményezéssel bármely állampolgár és a gyermekek érdekeit képviselő társadalmi szervezet is élhet.

A törvény által nevesített személyek, szolgáltatók, intézmények és hatóságok a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a veszélyeztetettség megelőzése és megszüntetése érdekében kötelesek egymással együttműködni és egymást kölcsönösen tájékoztatni.

A gyermekvédelmi törvény meghatározza a gyermekek védelmének rendszerét. A gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység. A gyermekek védelmét pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint hatósági intézkedések biztosítják. A gyermekvédelmi rendszer működtetése állami és önkormányzati feladat. Településünkön a gyermekvédelmi alapellátások kiépültek, a preventív gyermekvédelem minden gyermekekkel foglalkozó intézményben, szakmai programban jelen van.

Ártánd Község Önkormányzata a gyermekvédelmi rendszer alábbi ellátásaival és intézkedéseivel tesz eleget a gyermekvédelmi törvényben foglalt ellátási kötelezettségeinek:

A gyermekvédelmi gondoskodás keretében nyújtott pénzbeli és természetbeni ellátások:

- a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény,
- a gyermekétkeztetés,
- a gyermektartásdíj megelőlegezése,
- az otthonteremtési támogatás,

A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások:

- a gyermekjóléti szolgáltatás,
- a gyermekek napközbeni ellátása,
- a gyermekek átmeneti gondozása,

Az alábbi gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedések 2013. január 01. napjától a járási gyámhivatal feladatkörébe tartoznak:

- védelembe vétel, iskoláztatási támogatás szüneteltetése
- ideiglenes hatályú elhelyezés
- átmeneti nevelésbe vétel

A gyermekvédelmi gondoskodás körébe tartozó intézkedések kiválasztásánál figyelembe kell venni a veszélyeztettség jellegét, a gyermek személyiségét, a gyermek családi körülményeit, az intézkedés várható hatásait, a gyermeknek a törvényben meghatározott - saját családi környezetben történő - nevelkedéséhez fűződő jogát.

A veszélyeztetett gyermek definíciója alatt olyan - magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult – állapotot értünk, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza. A gyermekvédelemben érintett szakemberek gyakran eltérően értelmezik a veszélyeztettség fogalmát és a mértékét is.

Ha a szülő vagy törvényes képviselő az alapellátások önkéntes igénybevételével a gyermek veszélyeztettségét megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de segítséggel a gyermek fejlődése a családban biztosítható, a gyámhatóság a gyermeket védelembe veszi. A gyámhatóság - a gyermekjóléti szolgálat javaslatának figyelembevételével - védelembe veheti továbbá a szabálysértési hatóság értesítése alapján a szabálysértést elkövetett fiatakorút, a nyomozó hatóság nyomozást megtagadó határozata alapján a tizennegyedik életévét be nem töltött gyermeket, vagy a rendőrség, az ügyészség, illetve a bíróság jelzése alapján a bűncselekmény elkövetésével gyanúsított, vádolt fiatakorút. A védelembe vétellel egyidejűleg a gyermek gondozásának folyamatos segítése és ellátásának megszervezése, a szülői nevelés támogatása érdekében a gyámhatóság a gyermek részére a gyermekjóléti szolgálat családgondozóját rendeli ki. A családgondozó a védelembe vett gyermekre vonatkozóan egyéni gondozási nevelési tervet készít, melyben megfogalmazásra kerülnek a családgondozó, a szülő és a gyermek azon feladatai, amelyek a gyermek veszélyeztettségének megszüntetéséhez szükségesek. A kirendelt családgondozó szükség szerint, de legalább évente írásban tájékoztatja a gyámhatóságot a családgondozás eredményéről.

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek		
Év	Védelembe vett kiskorú gyermekek száma (TS 116)	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma (TS 115)
	Fő	Fő
2015	7	7
2016	1	2
2017	7	7
2018	1	n.a.
2019	1	3
2020	0	3

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A fenti táblázat adataiból látható, hogy a településen a vizsgált időszakban kismértékű ingadozást mutat a védelembe vett, valamint a veszélyeztetett gyermekek száma. Ártádon 2019. évben az érintett 18 év alatti korosztályba tartozó 92 gyermek közül 1 gyerek volt védelembe véve és 3 veszélyeztetett kiskorú gyerek volt a településen. A környezet és a szakemberek odafigyelése azonban az alacsony létszám ellenére is elengedhetetlen.

2016. január 1. napjától a családsegítés a gyermekjóléti szolgáltatással integráltan, egy szervezeti és szakmai egységben működik. A településen a család és gyermekjóléti szolgálat feladatait a Biharkeresztesi Egyesített Szociális Intézmények látja el.

A Gyermekjóléti Szolgálat családgondozói személyes segítő, kölcsönös bizalmon alapuló kapcsolat kialakítására törekcszenek a szülőkkel és a gyermekekkel egyaránt a veszélyeztető körülmények elhárítása érdekében. Feladatuk a komplex családgondozás, melynek középpontjában a gyermek áll.

A családgondozók segítik a szülőket a gyermek gondozásában, ellátásában, a családban jelentkező működési zavarok megszüntetésében, illetve kezdeményezik és összehangolják a gyermekek és a szülők részére a szociális alapellátás keretében nyújtott személyes gondoskodást. A gondozott családok többségében hiányzik a pozitív minta. Ezekből a családokból kikerülő gyerekek kevés kivétellel nehezen illeszkednek be az iskolába, magatartásuk, teljesítményük messze elmarad az elvárhatótól. Ők azok, akik rendszeresen hiányoznak, ha pedig iskolába vannak, nem hagyják társaikat tanulni, rendbontóak, fegyelmezetlenek. Gyakran találkoznak olyan családokkal, ahol a gyermeknevelés kizárólag a gyermek fizikai szükségleteinek valamilyen, általában nagyon alacsony szintű kielégítésére korlátozódik. Nagyon sok gond van az iskolai hiányzásokkal, melyet a szülők még mindig nem kezelnek kellő határozottsággal, még a védelembe vétel után sem. A családdal közösen megfogalmazott feladatok gyakran nem, vagy csak részben teljesülnek. Az eleinte együttműködőnek látszó szülők, nem teljesítik azokat a célokat és nem követelik meg betartását gyermekeiktől sem, melyeket a gyermek érdekében fogalmaznak meg a családgondozók. Eredményeket csak együttműködő családokkal lehet elérni.

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők;

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt a nyugdíjminimumhoz viszonyított egy főre eső havi jövedelem összege és a vagyoni helyzet függvényében állapítják meg, míg a kiegészítő, illetve a rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban akkor részesítheti a családot az önkormányzat, illetve az illetékes jegyző, amennyiben a gyermeket gondozó család időszakosan létfenntartási gondokkal küzd, vagy létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult

- ingyenes vagy kedvezményes intézményi gyermekétkeztetésnek és a szünidei gyermekétkeztetésnek,
- természetbeni támogatásnak (évente két alkalommal: augusztus és november hónapban, feltéve, hogy a kedvezményre való jogosultsága tárgyév augusztus 1-én, illetve november 1-én fennáll)
- más jogszabályban meghatározott egyéb kedvezményeknek

az igénybevitelére.

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek	
Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma (TS 111)
	Fő
2015	28
2016	26
2017	22
2018	19
2019	15
2020	22

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Ártánd Község Önkormányzata 2020. évben 22 gyermek esetében állapított meg rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre vonatkozó jogosultságot. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma 2015-2020. évek közötti időszakban viszonylag állandó értéket mutatott, a 18 év alattiak mintegy 25 %-a részesült a vizsgált években ebben az ellátásban.

A kérelmezőkre jellemző, hogy a szülők többnyire alacsony jövedelműek, illetve csak egyiküknek van jövedelme. A rendszeres támogatás esetében elmondható, hogy a beérkezett kérelem elutasítására csak nagyon kevés esetben kerül sor, melynek oka minden esetben a család olyan anyagi, vagyoni helyzete, mely a támogatás megállapítását kizárja. A támogatási formák konkrét kérelmezését megelőző személyes elbeszélgetések alkalmával részletes tájékoztatást kapnak a gyermeket nevelő családok a támogatások jogosultsági feltételeiről és így konkrét kérelem - amennyiben a kérelmező nem felel meg a feltételeknek - kevés esetben érkezik az Önkormányzathoz.

c) a gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők helyzete;

A gyermekek támogatásának egyik speciális fajtája az árvaellátás, amely egy biztosítási típusú, havi rendszerességű, jövedeleमारányos pénzbeli ellátás, az elhunyt biztosítottak gyermekei, illetve

bizonyos esetekben unokái és testvérei részére. Az árvaellátás az elhunyt nyugdíjas, illetve nyugdíjban nem részesülő, de nyugdíjjogosultságot szerzett elhunyt személy gyermekének, örökbe fogadott gyermekének, meghatározott feltételek esetén nevelt gyermekének, testvérének, unokájának járó ellátás. Az árvaellátás alapvetően a gyermek 16. életévének betöltéséig jár, kivéve, ha nappali rendszerű oktatásban vesz részt a gyermek, ebben az esetben legfeljebb 25. életévének betöltéséig jár. Az árvaellátás összege gyermekenként annak a nyugdíjnak a harminc százaléka, ami az elhunytat öregségi nyugdíjként halála időpontjában megillette, vagy megillette volna. A nyugdíj hatvan százaléka jár árvaellátásként annak a gyermeknek, akinek mindkét szülője elhunyt, illetve akinek életben lévő szülője megváltozott munkaképességű. Ártádon az árvaellátásban részesülők száma folyamatos csökkenést mutat. Az árvaellátásban a 2017-es évet kivéve csak egy férfi részesül a településen.

4.1.3. számú táblázat - Árvaellátás			
Év	Árvaellátásban részesülő férfiak száma (fő) (TS 065)	Árvaellátásban részesülő nők száma (fő) (TS 066)	Árvaellátásban részesülők összesen
	Fő	Fő	Fő
2015	1	0	1
2016	1	0	1
2017	2	0	2
2018	1	0	1
2019	1	0	1
2020	1	0	1

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

d) ingyenes vagy kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők jellemzői;

Az ingyenes vagy a kedvezményes támogatások köre az elmúlt években kiszélesedett. A támogatások zöme a rendszeres gyermekvédelmi támogatások jogosultságához kötődik. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők ingyenesen étkeznek az óvodában és az általános iskolában egyaránt. Az óvodában 2015-től 2021-ig vizsgálva minden gyerek ingyenesen étkezett. Ennek legfőbb oka a családok anyagi helyzetének romlása. A kedvezményes iskolai-óvodai étkeztetés jelentősége igen nagy. A naponkénti meleg ebéd igen fontos lehet azoknak a gyermekeknek, ahol nem, vagy csak ritkán tudják a meleg ételt biztosítani a szülők.

e) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek helyzete;

Magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermek a község intézményeibe nem jár, nincs is tudomásunk ilyenről

f) állampolgársággal rendelkező, illetve magyar állampolgársággal nem rendelkező külföldről visszatért, hátrányos helyzetű családban élő gyerekek jellemzői.

A hátrányos helyzetű családok egyike sem külföldről tért vissza.

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

Ártádon szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek nincsenek.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékkal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

A hatályos szabályozás értelmében hátrányos helyzetű az a gyermek, tanuló, akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát családi körülményei, szociális helyzete miatt megállapították. E csoporton belül halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, tanuló, akinek törvényes felügyeletét ellátó szülője, óvodás gyermek esetén a gyermek három éves korában, tanuló esetén a tankötelezettség beállításának időpontjában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen. Erről a szülő önkéntesen a Gyvt-ben meghatározott eljárás keretében nyilatkozhat. Halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, tanuló is, akit tartós nevelésbe vettek. A gyermekvédelem intézményes rendszere kiépült a településen, a Családsegítő, a Gyermekjóléti szolgálat, az óvodai és iskolai gyermekvédelmi felelősök, pedagógusok és a védőnők összehangolt munkájának köszönhetően összehangoltan működik.

Településünkön a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a fogyatékkal élő gyermekek egyaránt hozzájutnak az egészségügyi (védőnői és háziorvosi ellátás) és a szociális ellátásokhoz (gyermekjóléti szolgáltatás, családsegítés).

a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok);

A település gyermekvédelmi jelzőrendszerének szerves részét képezi az óvodán, iskolán és a gyermekjóléti szolgálaton kívül a **Védőnői Szolgálat** is. Az egészségházban működik a védőnői szolgálat, 1 fő védőnővel. A település Biharkeresztes II. védőnői körzettel alkot egységet, csatolt település formájában. A tanácsadások heti egy alkalommal keddi napokon vannak, amikor várandós gondozást, csecsemő és kisgyermek tanácsadást végez a védőnő, aki közelről ismeri az általa ellátott családokat, tevékenysége kiterjed az egész településre. A védőnői működés specifikuma, hogy munkája során a lakosság legszélesebb rétegeivel van kapcsolata. Családlátogatásai során várandós kismamák, gyermekes anyukák problémáinak megoldásában segít. Nagyon sokszor elég egy megerősítő beszélgetés ahhoz, hogy problémájukkal orvoshoz forduljanak.

A védőnői feladatellátás körébe 0-6 éves korosztályig folyik területi gondozás, Ártánd településről az iskolások Biharkeresztesre járnak iskolába, ezért az iskoláskorúak ellátása az iskola-egészségügyi ellátás keretein belül az ottani előírások szerint történik. Az iskolai ellátást a területileg illetékes védőnők látják el.

4. 3. 1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma (a 4.3.1. táblával azonos)			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	fő	fő
2015	1	23	23
2016	1	20	20
2017	1	24	24
2018	1	20	20
2019	1	20	20
2020	1	17	17

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

Ártánd egy vegyes házi orvosi praxis működik, tehát a házi orvos látja el a gyermekorvosi feladatokat is. Fogorvosi alapellátás és orvosi ügyelet Biharkeresztesen, míg egészségügyi szakellátás Berettyóújfaluban férhető hozzá a lakosok számára.

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás					
Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett házi orvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett házi orvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek száma
	db	db	db	Fő	Fő
2015	1	0	0	0	n.a.
2016	1	0	0	0	n.a.
2017	1	0	0	0	n.a.
2018	1	0	0	0	n.a.
2019	1	0	0	0	n.a.
2020	1	0	0	0	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

A kisgyermek és iskoláskorú gyermekek számára kötelező szűrővizsgálatok védőnő, házi orvos, gyógytestnevelő és fejlesztő gyógypedagógus bevonásával rendszeresen megtörténik. A 0-2 éves korú gyermekek évenkénti vizsgálata védőnő, orvos bevonásával, az iskoláskorú gyermekek (2-4-6 évfolyam) kötelező szűrővizsgálata védőnő, orvos bevonásával, az iskolai gyógytestnevelésbe sorolás védőnő, orvos, gyógypedagógus bevonásával történik.

d) gyermekjóléti alapellátások, Biztos Kezdet Gyerekház, Tanoda, gyermekszegénységet csökkentő speciális szolgáltatások;

A gyermekvédelem intézményes rendszere mellett prevenciós programként Biharkeresztesen működik a **Biztos Kezdet Gyerekház** program, amely segítségével lehetőség nyílik az eltérő élethelyzetből induló gyerekek számára a probléma lehető legkorábban történő felismerésére, a korai képességfejlesztésre. A Biharkeresztes Város Önkormányzatával kötött megállapodás alapján a település lakosai igény esetén igénybe vehetik ezt a szolgáltatást.

e) gyermekek napközbeni ellátásai, bölcsődei ellátás;

A gyermekek napközbeni ellátásaként a családban élő gyermekek életkorának megfelelő nappali felügyeletét, gondozását, nevelését, foglalkoztatását és étkeztetését kell megszervezni azon gyermekek számára, akiknek szülei, nevelői, gondozói munkavégzésük, munkaerő-piaci részvételt elősegítő programban, képzésben való részvételük, betegségük vagy egyéb ok miatt napközbeni ellátásukról nem tudnak gondoskodni. A napközbeni ellátás keretében biztosított szolgáltatások időtartama lehetőleg a szülő munkarendjéhez igazodik.

A gyermekek napközbeni ellátását különösen az olyan gyermek számára kell biztosítani, akinek fejlődése érdekében állandó napközbeni ellátásra van szüksége, akit egyedülálló vagy időskorú személy nevel, vagy akivel együtt a családban három vagy több gyermeket nevelnek, kivéve azt, akire nézve eltartója gyermekgondozási díjban részesül, vagy akinek a szülője, gondozója szociális helyzete miatt az ellátásról nem tud gondoskodni.

Ártádon sem bölcsőde, sem pedig mini bölcsőde nem található. A gyermeklétszám nem indokolja a bölcsődei intézmények szükségességét, és ilyen jellegű igény sem merült fel a lakosság részéről. Ennek oka valószínűsíthetően az, hogy a legtöbb 0-3 éves gyermek olyan családban van, ahol az édesanyjának a gyermek megszületését megelőzően sem volt munkahelye, ezért a gyermekek korai intézménybe iratása nem válik szükségessé. A 0-3 éves gyermekek száma 2015-től folyamatos csökkenést mutat, az óvodában sem töltik meg a gyermekek az egycsoportos engedélyezett létszámot, a 25 főt.

4.3.3. a.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma		
Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyermekek száma
	db	Fő
2015	0	0
2016	0	0
2017	0	0
2018	0	0
2019	0	0
2020	0	0

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

4.3.3. b.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma								
Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2015	0	0	0	0	0	0	0	0
2016	0	0	0	0	0	0	0	0
2017	0	0	0	0	0	0	0	0
2018	0	0	0	0	0	0	0	0
2019	0	0	0	0	0	0	0	0
2020	0	0	0	0	0	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

f) gyermekvédelem;

A gyermekvédelem, olyan köztevékenység, mely a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására szolgál. A gyermekjóléti alapellátások célja a gyermek testi, értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlődésének, jólétének, családban történő nevelésének elősegítése, veszélyeztetettségének megelőzése, megszüntetése, családból való kiemelésének megelőzése, a családból kiemelt gyermek visszahelyezése. Ezeket a feladatokat településünkön a Biharkeresztesi Egyesített Szociális Intézmények látja el.

Gyermekjóléti szolgálat tevékenysége a kezelt probléma és az ellátott gyermekek száma szerint:

KEZELT PROBLÉMA	SZOLGÁLTATÁST IGÉNYBE VEVŐ KISKORÚAK SZÁMA
<i>szülők, gyermek életvitele</i>	2 gyermek

2020-ban Ártádon nem volt védelembe vett gyermek.

A család- és gyermekjóléti szolgálat jelzőrendszere jól működik. Az oktatási intézmények tagjai időben jeleznek, kapcsolattartásuk folyamatos a hathatós segítségnyújtás érdekében. Az esetek többségében magatartás és teljesítményzavarról, valamint iskolai hiányzásról érkezett írásbeli feljegyzés az általános iskola és a környék középiskolái részéről. A jelzés beérkezése után felveszik a kapcsolatot a diákkal és a szülőkkal családlátogatás formájában. Az esetek többségében a középiskolás diák iskolai hiányzásairól a szülőnek nincs tudomása. A család szocio-kulturális háttere meghatározza az ilyen esetekben végzett munka eredményességét. 2020. évben a jelzőrendszer más tagjaitól is érkeztek jelzések megkönnyítve ezzel az információáramlást.

A jelzőrendszer tagjai 2021-ben nem jeleztek a gyermekjóléti szolgálat felé.

g) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások;

Társulás keretében biztosított családsegítő szolgálat működik a településen, aminek részben feladata, hogy a krízis helyzetbe kerülő családokat, gyermekeket és a számukra elérhető szolgáltatásokat összekapcsolja.

h) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés;

Ártádon a védőnő és a házi orvos által végzett iskola-egészségügyi munka során végeznek egészségfejlesztést. A Gyvt 39.§ (2) d) pontja szerint a gyermekjóléti szolgáltatás feladata a **szabadidős programok** szervezése. Szabadidős és szünidős programokat több intézmény is - általános iskola, óvoda, könyvtár, gyermekjóléti szolgálat - szervez a település gyermekei számára. A vakáció kezdetétől folyamatosan programokat biztosítanak az érdeklődő gyermekek részére. Céljuk lehetőséget biztosítani a gyerekeknek közösséggé szerveződni, egymás másságát elfogadni, tolerálni, csapatban együttműködni, összetartani.

A gyerekek számára a könyvtár által szervezett programok:

- Ifjúsági klub
- Moziklub

- Néptánc-tábor
- Olvasótábor
- gyermek farsang játszótér

i) gyermekétkeztetés (intézményi, hétfői, szünidei);

A gyermekek egészséges fejlődésének alapfeltétele az egészséges étkezés. A mélyszegénységben élő gyermekek közül otthon sokan nem jutnak megfelelő mennyiségű egészséges táplálékhoz. Ezért nagy jelentőségű az önkormányzat által szervezett intézményekben történő közétkeztetés. A gyermekek étkeztetését Ártánd Község Önkormányzata a tagóvodában biztosítja. 2011-ig az önkormányzat fenntartásában működő konyhával oldotta meg a **közétkeztetést**, 2012-től az önkormányzat a Sörpark Kft. közreműködésével biztosítja az ellátást az óvodai és a szociális étkeztetést igénylők számára. A közétkeztetés megfelel az érintett korosztály egészséges étrendjére vonatkozó elvárásoknak. Az óvodás gyermekek ebéltetésének feltételei adottak.

Az intézményekben a Gyvt. 21/B. §-a szerinti ingyenes és kedvezményes étkeztetést biztosítják a törvényben meghatározott jogosultsági kör számára. A Gyvt. 2015. szeptember 1. napjától hatályos módosított szabályai alapján, az intézményi térítési díj 100 %-át normatív kedvezményként kell biztosítani a bölcsődei ellátásban, vagy óvodai nevelésben részesülő gyermek után, ha a gyermek: rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül; tartósan beteg vagy fogyatékos; olyan családban él, amelyben tartósan beteg, vagy fogyatékos gyermeket nevelnek; olyan családban él, amelyben három, vagy több gyermeket nevelnek; nevelésbe vették; vagy olyan családban él, amelyben a szülő nyilatkozata alapján az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíjjáru-lékkal csökkentett összegének 130%-át. Kedvezményeket határoz meg továbbá a Gyvt. az 1-8. évfolyamon, vagy azon felül nappali rendszerű iskolai oktatásban részesülő gyermek számára is, amennyiben a gyermek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben vagy fogyatékosok nappali ellátásában részesül, nevelésbe vették, illetve utógondozott.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. tv. (a továbbiakban: Gyvt.) 21/C. §-a rendelkezik a szünidei gyermekétkeztetéséről, mely alapján 2016. január 1. napjától a települési önkormányzat kötelező feladatává vált az iskolai szünidő, valamint a bölcsőde és óvoda zárva tartása esetén a szünidei gyermekétkeztetés biztosítása, amelyre a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek közül a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek jogosultak ingyenesen. 2020. évi adatok szerint a hátrányos helyzetű gyermekek száma 11 fő, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermek nem volt.

2016-ban 17, 2017-ben 7 gyermek részesült nyári gyermekékeztetésben, de 2018-tól a szünidei gyermekékeztetést Ártádon (őszi, téli, tavaszi, nyári) a szülők nem kérték, nyilatkozatukat nemlegesén töltötték ki.

j) eltérő kultúrájú, vagy a hátrányos és nem hátrányos helyzetű gyermekcsoportok közötti programok;

Településünkön gyakorlatilag minden gyermekeknek szóló program lehetővé teszi az eltérő kultúrájú vagy családi háttérű gyermekek közti kapcsolatok kialakulását, az intézményi, települési rendezvények abban a szemléletben kerülnek megszervezésre, hogy minden gyermek számára igényes szabadidős programot biztosítson származástól, anyagi helyzettől, családi körülményektől függetlenül.

k) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

Hátrányos megkülönböztetésről nincs információnk. Az óvodai, az iskolai ellátások, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi, a családsegítő szolgáltatások, illetve juttatások segítik a hátrányos helyzetbe került gyermekek, gyermekes családok életkörülményeinek mielőbbi javulását, a gyermekek egészséges fejlődését, a gyermekek érdekeit szem előtt tartva az esélyegyenlőséget.

l) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások az ellátórendszerek keretein belül;

A Gyermekjóléti Szolgálat esetében a hátránykompenzáló szolgáltatások nagyban hozzájárulnak a hátrányos helyzetbe került gyermekek és szüleik szociális helyzetének javulásához, ami információnyújtásból, hivatalos ügyek intézésében való közreműködésből, tanácsadásból, közvetítésből, elhelyezési és felülvizsgálati tárgyalásokon való részvételből áll.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossgal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

Horizontálisan érvényesítendő szempont a közoktatás-fejlesztésben az esélyegyenlőség és az egyenlő hozzáférés biztosításának elve. Az esélyegyenlőség érvényesítése érdekében különös figyelmet kell fordítani minden infrastrukturális és szakmai fejlesztés támogatása esetén a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók és a sajátos nevelési igényű tanulók oktatási helyzetére a beruházásban, fejlesztésben. Kiemelten fontos az érintett intézmények oktatásszervezési gyakorlatának áttekintésével, illetve az intézmények tanulói összetételének összehasonlításával annak vizsgálata, hogy érvényesül-e a településen a diszkriminációmentesség,

szegregációmentesség, és a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók oktatási és társadalmi integrációjának támogatása.

a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása, a köznevelési intézménybe és más településen található fejlesztő programokra való eljutás módja, lehetőségei;

A 2011. évi CXCV. tv. a nemzeti köznevelésről határozza meg a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók körét. A 4. § 13. pont alapján kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló:

a) különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:

aa) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,

ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,

ac) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,

b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek esélyegyenlősége előmozdításának elengedhetetlen feltétele az egyenlő hozzáférés biztosításán túl olyan támogató lépések, szolgáltatások tervezése és megvalósítása, amelyek csökkentik meglévő hátrányaikat, javítják iskolai sikerességüket. 2022-ben Ártádon halmozottan hátrányos helyzetű gyerek nem volt. Ez arra enged következtetni, hogy a HHH-s célcsoportok, illetve az önkormányzatok közötti kapcsolat, a kommunikáció elég hatékony. A sajátos nevelési igényű (SNI) tanulók, gyermekek oktatását minden köznevelési intézmény vállalja.

Ártánd Község Önkormányzata az **óvodai ellátást** a Biharkeresztesi Szivárvány Óvoda és Bölcsőde tagóvodájaként helyben biztosítja. Fenntartója az Óvodai Társulás. Az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény. Az óvodai nevelés a gyermek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magában foglaló foglalkozások keretében folyik. Az óvoda a gyermek hároméves korától ellátja - a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben meghatározottak szerint - a gyermek napközbeni ellátásával összefüggő feladatokat is.

Az óvoda Pedagógiai Programjában kiemelt feladatként jelenik meg az individualizálva szocializálás, a családok óvodai programba történő bevonása, a hagyományápolás.

Az egyenlő esélyteremtés feltételeit az intézmény minden gyermek részére teljesíti. Mindenkinek biztosítani tudja az óvodai férőhelyet, a fejlődésben lemaradottak és akadályozottak

integrálódását, míg a lelkiismereti szabadsághoz való jog értelmében szülői kérésre biztosított a hitoktatás. Az Ártándi tagóvoda 1 csoporttal működő, 25 férőhelyes intézmény.

4.4. a) 1.számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek

Év	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 092)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek aránya az óvodás gyermekekben belül (TS 093)
	Fő	Fő	%
2015	18	4	22,22%
2016	13	3	23,08%
2017	17	5	29,41%
2018	15	2	13,33%
2019	15	4	26,67%
2020	15	5	33,33%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A településen minden gyermek számára biztosított az óvodai ellátás, a férőhely kihasználtság mértéke 2022-ben 60%-os volt az óvodában.

Az óvodai gyermekcsoportok létszáma továbbra is csökkenő tendenciát mutatott, majd 2018-tól stagnált. Esélyteremtő óvodaként nagy figyelmet fordítanak a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek megkülönböztetett fejlesztésére. Az egy óvodapedagógusra jutó gyermekek száma 12 fő.

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 4. sz. melléklete szerint az óvodai csoport átlagléttszáma 20, maximális létszáma 25 fő.

Az óvodába járó hátrányos helyzetű (HH) és halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyermekek száma 2022. évben 3 HH óvodás (33,3%), HHH gyermek nem jár a helyi óvodába. Sajátos nevelési igényű (SNI) óvodás gyerek jelenleg nincs a tagóvodában.

Az óvoda Pedagógiai Programjában az egészséges életmódra nevelés kiemelt jelentőséggel bír. Az óvodai nevelés egyik alapvető feladata az óvodáskorú gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Olyan szemléletet kívánnak kialakítani, amely által a gyermekek, a családok, az óvodai dolgozó közösségek tagjai fontos emberi értéknek tekintik az egészség megőrzését, az egészséges életmód kialakítását.

Célul tűzték ki, hogy az óvodába járó gyermekek boldog, kiegyensúlyozott légkörben nevelődjenek, és boldogságra képes felnötté váljanak. A szeretetteljes, vidám, elfogadó légkör nagyban hozzájárul a gyermekek pozitív pszichés fejlődéséhez, ezáltal kihat egészségükre, lelki és

testi fejlődésükre egyaránt. A Boldog Óvoda cím birtokosaként, havi rendszerességgel tartanak boldogságórát mind a két óvodai csoportban.

Kirándulásokat, komplex mozgásfejlesztő rendezvényeket szerveznek, fontos szerepet kap tevékenységükben a séta, a szabad levegőn való tartózkodás. A Szivárvány Óvoda Ártándi tagintézményében dolgozó óvodapedagógusok rendszeres testmozgáshoz szoktatják a gyerekeket, és azon fáradoznak, hogy kialakítsák bennük a sport, a testnevelés iránti igényt.

2013. január 1. napjától az állam gondoskodik - az óvodai nevelés, a nemzetiséghez tartozók óvodai nevelése, a többi gyermekkel, tanulóval együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése kivételével - a köznevelési alapfeladatok ellátásáról.

4.4. a) 2. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók

Év	Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 094)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya az általános iskolai tanulókon belül (TS 095)
	Fő	Fő	%
2015	0	0	0
2016	0	0	0
2017	0	0	0
2018	0	0	0
2019	0	0	0
2020	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

A településen általános iskola nincs, így az általános iskolai korosztályú diákok Biharkeresztesen a Biharkeresztesi Bocskai István Általános Iskolában tanulnak, valamint szintén Biharkeresztesen, de az egyházi fenntartású Gárdonyi Zoltán Református Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény tanulói. 2021/2022-es tanévben 19 általános iskolás gyerek volt. A Biharkeresztesi Bocskai István Általános Iskolába 15 gyerek jár, közülük 6 fő HH-s gyerek van, de HHH-s gyerek nincs. Gárdonyi Zoltán Református Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézménybe Ártándról 4 tanuló jár, köztük sem HH-s, sem HHH-s gyerek nincs.

Az óvoda és az iskola bevezette az IPR-t, mely a HHH-s gyermekek felzárkóztatására és kompetenciáinak a fejlesztésére fókuszál. Az óvodában bevezetésre került a kompetencia alapú nevelés. Felvállalják a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai fejlesztését, integrációs nevelését. Emellett megvalósítják az SNI-integrációt is, a gyerekek fejlesztése a szakértői és rehabilitációs bizottság által kiadott szakvélemény alapján történik.

Mindkét biharkeresztesi általános iskolában egyaránt tanulhat különleges bánásmódot igénylő gyermek, sajátos nevelési igényű gyermek, beilleszkedési, tanulási nehézséggel küzdő gyermek éppúgy, mint a kiemelten tehetséges gyermek. Az óvodai nevelésben, iskolai oktatásban nem tapasztalható sem hátrányos megkülönböztetés, sem szegregáció Ártádon a tagóvodában és a Biharkeresztesi két általános iskolában is teljes mértékben integrált nevelés, oktatás folyik.

A sajátos nevelési igényű (SNI) tanulók, gyermekek oktatását szintén minden köznevelési intézmény vállalja. Ártádról a biharkeresztesi iskolákba bejáró gyerekek között, valamint az óvodába járó gyerekek között jelenleg sajátos nevelési igényű gyerek nincs.

4.4. a) 3. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a középszintű oktatásban

Év	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gimnáziumi tanulók száma (TS 096)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a gimnáziumi tanulókon belül (TS 097)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (TS 098)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók aránya a tanulók számához viszonyítva (TS 099)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakgimnáziumi tanulók száma (TS 100)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a szakgimnáziumi tanulókon belül (TS 101)
	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2015	0	-	0	-	0	-
2016	0	-	0	-	0	-
2017	0	-	0	-	0	-
2018	0	-	0	-	0	-
2019	0	-	0	-	0	-
2020	0	-	0	-	0	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A településen középiskola nem működik.

4.4. a) 4. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet		
Év	Megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 114)	Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 113)
	fő	fő
2015	13	3
2016	16	1
2017	18	0
2018	15	1
2019	13	2
2020	18	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

b) a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

A Biharkeresztesi Szivárvány Óvoda és Bölcsőde Ártándi Tagóvodája fontos feladatának tekinti, hogy elősegítsék az óvodába járó gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását, a hátrányok csökkentését, az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételét. Emellett megvalósítják az SNI-integrációt is, a gyerekek fejlesztése a szakértői és rehabilitációs bizottság által kiadott szakvélemény alapján történik.

4.4.1. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai		
ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG		
Az óvoda telephelyeinek száma (db)	0	
Hány településről járnak be a gyermekek (db)	3	
Óvodai férőhelyek száma (fő)	25	
Óvodai gyermekcsoportok száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (db)	1	
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	6.30	16.00
A nyári óvoda-bezárás időtartama (nap)	20 nap	
Személyi feltételek	Fő	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma	1,5	0
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	1,5	0
Gyógypedagógusok létszáma	0	0
Dajka/gondozónő	1	0
Kisegítő személyzet	0	0

Forrás: Önkormányzati, intézményi adatgyűjtés

4.4.2. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

Év	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermekcsoportok száma - gyógypedagógiai neveléssel együtt (TS 085)	Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 090)	Óvodai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 088)	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Óvodai gyógypedagógiai gyermekcsoportok száma (TS 086)	Gyógypedagógiai oktatásban részesülő óvodás gyermekek száma az integráltan oktatott SNI gyermekek nélkül (TS 091)	Egy óvodai gyermekcsoportra jutó gyermekek száma (TS 089)
	fő	db	db	db	fő	db	fő	fő
2015	24	1	25	1	18	0	0	18
2016	15	1	25	1	13	0	0	13
2017	22	1	25	1	17	0	0	17
2018	24	1	25	1	15	0	0	15
2019	24	1	25	1	15	0	0	15
2020	22	1	25	1	15	0	0	15

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

A 3-6 éves korú gyermekek számát megvizsgálva megállapítható, hogy viszonylag állandó – 22-24 fő – értéket mutat. Ugyanez mondható el az óvodába beírt gyerekek számáról is. A fenti táblázatból látható, hogy az óvodai férőhelyek száma minden évben magasabb a beírt gyermekek számánál, így nem fordulhatott elő, hogy bármilyen családi háttérrel rendelkező gyermek felvételi kérelme elutasításra került volna.

A településen általános iskola nincs, így az általános iskolai korosztályú diákok Biharkeresztesen a Biharkeresztesi Bocskai István Általános Iskolában tanulnak, valamint szintén Biharkeresztesen, de az egyházi fenntartású Gárdonyi Zoltán Református Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény tanulói. A 2021/2022-es tanévben 19 általános iskolás gyerek volt a településen. A gyerekek Volán busszal, jó időben kerékpárral járnak át az iskolába, a tapasztalatok szerint ez semmilyen esélyegyenlőségi problémát nem okoz a településen.

Az iskolákban a többi gyermekkel, tanulóval együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók nevelése-oktatása (mozgásszervi fogyatékos, beszéd fogyatékos, egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdők, értelmi fogyatékos - enyhe értelmi fogyatékos, érzékszervi fogyatékos - hallási fogyatékos, érzékszervi fogyatékos – látási fogyatékos) valósulhat meg. Az SNI és BTMN státusszal rendelkező gyermekek fejlesztését a Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Berettyóújfalui Tagintézményének utazó gyógypedagógusai végzik.

4.4.4. számú táblázat - Általános iskolák adatai: osztályok, gyógypedagógiai osztályok, feladatellátási helyek

Tanév	Az általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban (a nappali oktatásban) (TS 080)	Az általános iskolai osztályok száma (a gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 081)	Általános iskolai feladat-ellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 079)	Egy általános iskolai osztályra jutó tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 082)	Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban (TS 084)
	db	db	db	fő	%
2014/2015	0	0	0	0	0,00%
2015/2016	0	0	0	0	0,00%
2016/2017	0	0	0	0	0,00%
2017/2018	0	0	0	0	0,00%
2018/2019	0	0	0	0	0,00%
2019/2020	0	0	0	0	0,00%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4.5. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezők a nappali oktatásban	
Tanév	A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban (TS 083)
	Fő
2014/2015	n.a.
2015/2016	n.a.
2016/2017	n.a.
2017/2018	n.a.
2018/2019	n.a.
2019/2020	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A településről a székhelyiskolába bejáró nyolcadik osztályos gyerekek között osztályt ismétlő diák nem volt a vizsgált időszakban, valamennyien sikeresen befejezték a 8. évfolyamot.

c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregációs jelenségek;

Településünkön az oktatás, képzés területén hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés nem történt, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregáció nem tapasztalható.

d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések;

A településen általános iskola nincs, így az általános iskolai korosztályú diákok Biharkeresztesen a Biharkeresztesi Bocskai István Általános Iskolában tanulnak, valamint szintén Biharkeresztesen, de az egyházi fenntartású Gárdonyi Zoltán Református Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény tanulói. Az óvodai ellátást a Biharkeresztesi Szivárvány Óvoda és Bölcsőde Ártándi Tagóvodája biztosítja. Valamennyi intézmény tevékenységére a sokszínűség jellemző, ami az óvoda és az iskolák által meghirdetett fejlesztő programok elérhetőségében nyilvánul meg. A sikeresség visszacsatolásaként értelmezhető a versenyeken való szereplés eredményessége. A fejlesztő-gondozó munka tekintetében a szakköri lehetőségek és a napközis foglalkozás kialakítása általános, melyet a gyermekek nagy aránya igénybe vesz.

e) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások.

A kiemelt figyelmet érdemlő gyermekek számára nyújtott ellátások (így például a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény, és a hozzá társuló számos természetbeni ellátás, vagy a szolgáltatások terén a fejlesztő foglalkozások) hátránykompenzáló célzattal, pozitív

megkülönböztetés révén segítik elő a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű, illetve beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek esélyegyenlőségét.

A településen nem működik Biztos Gyerekház és Tanoda, de a Biharkeresztes Város Önkormányzatával kötött megállapodás alapján a Biharkeresztesen lévő Nefejejs Biztos Kezdet Gyerekház szolgáltatásait a település arra jogosult lakosai igénybe vehetik.

A táblázat alapján megállapítható, hogy a család- és gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevő kiskorúak száma az elmúlt négy évben ingadozó volt, 4-10 gyerek vette igénybe a szolgáltatást. Elmondható azonban, hogy viszonylag sok kiskorúval kerül kapcsolatba a szolgálat minden évben. Közülük azok családjával köt együttműködési megállapodást a szolgálat, akik esetében a hosszabb távú gondozás indokolt. A hosszabb idejű együttműködést indokolhatja a családban nevelkedő gyermekek veszélyeztetettsége, vagy egy-egy olyan nehéz élethelyzet, melyben a család tartósabb külső segítséget igényel. A család- és gyermekjóléti szolgáltatást mindenképp a hátránykompenzáló szolgáltatások közé sorolhatjuk, hiszen egyrészt hozzájárul a gyermekek veszélyeztetettségének megszüntetéséhez, másrészt különböző egyéb szolgáltatások, ellátások igénybe vételét segíti elő, melyek szintén a hátránykompenzáció célját szolgálják.

4.4.6. számú táblázat - Gyermekjóléti, hátránykompenzáló szolgáltatások

Év	Biztos kezdet gyerekházat rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Tanoda szolgáltatást rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Család- és gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevő kiskorúak száma	Szünidei étkeztetésben részesülő gyermekek száma (TS 112)
	Fő	Fő	Fő	Fő
2015	0	0	n.a.	n.a.
2016	0	0	n.a.	17
2017	0	0	4	7
2018	0	0	10	0
2019	0	0	6	0
2020	0	0	7	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményfenntartói adatok

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
<i>a nyári szünetben a gyerekek napközbeni felügyelete sok esetben nem megoldott</i>	<i>Nyári tábor szervezése</i>
<i>az egészségvédelem, az egészségtudatos életvitel hiánya, a megelőzésre vonatkozó ismeretek hiánya</i>	<i>az oktatás-nevelés minden szintjén, illetve a szabadidős foglalkozások keretében egészségvédelmi programok megvalósításának ösztönzése</i>

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

Jogi alapvetések a nők esélyegyenlőségéhez:

- Az Alaptörvény XV. cikke rögzíti, hogy a nők és férfiak egyenjogúak, vagyis mind a nőket, mind a férfiakat azonos jogok kell, hogy megillessék minden polgári, politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében.
- a Tanács 76/207/EGK irányelve a nőkkel és a férfiakkal való egyenlő bánásmód elvének a munkavállalás, a szakképzés és az előmenetel lehetőségei, valamint a munkafeltételek terén történő végrehajtásáról és az azt módosító 2002/73/EK irányelv,
- a Tanács 79/7/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról,
- a Tanács 86/378/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatási szociális biztonsági rendszerekben történő megvalósításáról.

A nemek szerinti összetétele a megyei és országos mutatóktól kis mértékben eltér Ártádon a 2019. évi adatok alapján, mivel a nők aránya kevéssel alacsonyabb, mint a férfiaké, 45 %. Korcsoportonként vizsgálva a férfiak aránya 60 éves korig magasabb, vagy a nőkkel azonos. A 60 év felettiéknél azonban szignifikáns a változás, a nők aránya jóval magasabb lesz a település közösségében, ami a nők részéről a társadalom egészében várható magasabb átlagéletkor miatt tapasztalható.

a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

A nemek közötti hátrányos megkülönböztetést több jogszabály is tiltja, ezek között is kiemelt szerepet foglal el az Alaptörvény és a Munka Törvénykönyve. Ugyanakkor a nők és férfiak között a társadalmi élet minden területére kiterjedő egyenlőtlenség természetének, okainak feltárását nem írja elő jogszabály. A nők között is kiemelten hátrányos helyzetben vannak

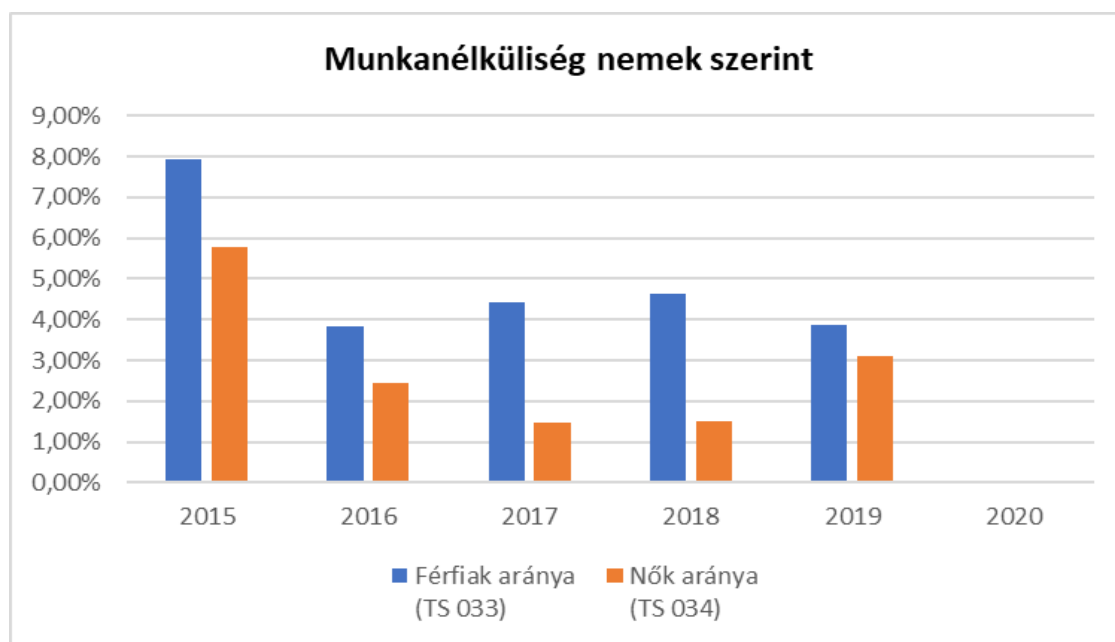
- a 45 év feletti nők a változó képzettségi követelmények,
- a pályakezdők a szakmai tapasztalat hiánya,
- a gyesen lévő, illetve a kisgyermekes anyukák a munkából való kiesés miatt.

A település 2019. évi összlakosságának 45 %-a (292 fő) nő. A női lakosok 65 %-a (189 fő) 18-64 éves aktív korú. A nyilvántartott álláskereső nők aránya a 15-64 év közötti lakossághoz viszonyítva 3,11 %, a nyugdíjas korú nők száma 65 fő. A veszélyeztetett korcsoportba tartozó nők foglalkoztatása különös figyelmet és támogatást igényel. Az anyagi kiszolgáltatottságukat fokozza, hogy sokan nem tudják felmutatni a nyugdíjjogosultsághoz szükséges ledolgozott munkaidőt.

A munkavállalási korban lévő népesség száma mind a férfiak esetében 2017-től folyamatos csökkenést, míg a nők esetében állandó emelkedő tendenciát mutat településünkön. A munkanélküliségi adatokból úgy tűnik, nincsenek jelentős aránytalanságok a két nem között.

5.1.1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint (a 3.2.1. táblával azonos)			
Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
	%	%	%
2015	7,93%	5,77%	6,85%
2016	3,83%	2,45%	3,14%
2017	4,42%	1,46%	2,94%
2018	4,62%	1,50%	3,06%
2019	3,86%	3,11%	3,49%
2020	n.a.	n.a.	0,00%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A nők gazdasági szerepére azért is tekintettel kell lenni, mert az egyszülős családok jelentős részében a nők a családfenntartók. Abban az esetben, ha a nők álláskeresőek, a család helyzete is megrendülhet, a család segítségre szorul.

Az összes álláskereső között viszonylag nagy arányban vannak jelen a 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresőek, azaz a tartós munkanélüliek. A nők aránya a vizsgált időszakban a 2015-2016-os években jóval magasabb volt, mint a férfiaké, majd a 2018-2019-es években a férfiak arányánál jóval alacsonyabb lett.

5.1.2. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresőek (a 3.2.3. táblával azonos)

Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélüliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül (TS 058)
	%	%
2015	33,33%	50,00%
2016	35,71%	40,00%
2017	57,14%	n.a.
2018	53,33%	12,50%
2019	62,50%	40,00%
2020	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége területen megállapítható, hogy a nők foglalkoztatási helyzete az elmúlt években nem változott. Az önkormányzat kiemelt figyelmet fordít a tartós munkanélküli nők közfoglalkoztatásba történő fokozott bevonására, minden közfoglalkoztatással

kapcsolatos kérelmet benyújt a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Berettyóújfalui Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályához, így teljesült az intézkedési tervben megfogalmazott, tartós munkanélküli nők számának csökkentésére vonatkozó intézkedés is.

A pályakezdő álláskereső aránya az összes álláskereső között viszonylag alacsonynak tekinthető. Ezek alapján megállapítható, hogy településünkön az oktatásból a munka világába történő átlépés nehézsége nem képezi jelentős okát a munkanélküliségnek. A pályakezdők nem szerinti összetételéről nincs adatunk, de mivel eleve alacsony arányban jelennek meg pályakezdők az álláskereső között, így feltételezzük, hogy a nőket sem érinti jelentős mértékben a pályakezdési munkanélküliség.

5.1.3. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma (a 3.2.6. táblával azonos)		
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (TS 053)
	fő	Fő
2015	30	4
2016	14	3
2017	14	0
2018	15	0
2019	16	2
2020	23	2

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban;

A foglalkoztatást segítő és képzési programok esetében figyelembe kell venni, hogy megnőtt a szakmunka iránti igény, amely elsősorban a férfi munkaerőt érinti. A nők fizikai erejüknel fogva kevésbé vonhatók be ezekre a területekre. Kifejezetten csak nőknek meghirdetett foglalkoztatást segítő képzési programok kis számban indulnak, de jellegüknel fogva jellemzően pl. kertész, szociális ápoló, takarító képzések, melyeket a Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya indít, akik jelentkeznek, őket vonják be.

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei;

A nők elhelyezkedési esélyeit csökkenti az alacsony iskolai végzettség, a származás, az etnikai hovatartozás, a hátrányos helyzetű kistérségben való élés. Különösen nehéz helyzetben vannak azok, akiknek esetében ezen tényezők többségében vagy együttesen jelentkeznek.

Az alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei minimálisak, elsősorban az önkormányzat közfoglalkoztatási programjaiban vannak foglalkoztatva vagy végzettséget nem igénylő idegymunkán vesznek részt.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség);

A nőket helyi szinten érintő társadalmi problémák felszámolására indított kezdeményezések a településen nincsenek, mivel nem érzékelhetők a nőket érő hátrányos megkülönböztetés, így annak felszámolására sem jött létre kezdeményezés. A nők bérezésével kapcsolatos információink nincsenek, de az Önkormányzat, mint munkáltató eleget tesz az egyenlő munkáért egyenlő bér követelményének.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

A nők munkaerő-piaci esélyeit és az ideális családtervezést is pozitívan befolyásolja, ha a gyermekek napközbeni ellátása biztosított a településen. A kisgyermekes nők munkavállalását, munkába való visszatérését segíti a bölcsődei és óvodai szolgáltatások teljes körű elérése. A nők munkaerő-piaci elhelyezkedése szempontjából lényeges a gyermekek számára nyújtott napközbeni ellátásokhoz történő hozzáférés, ugyanis elhelyezkedési esélyeiket ezen szolgáltatásbeli hiányosságok csökkentik.

Ártáندان biztosított az óvodai ellátás, viszont bölcsőde és családi napközi nem működik településünkön. Az önkormányzat a 0-3 éves korú gyermekek ellátását a Szociális és Gyermekjóléti Társulással kötött megállapodás alapján biztosítja a Biharkeresztesi Szivárvány Óvoda és Bölcsőde székhelyén, lehetővé téve ezzel a 0-3 éves korosztály részére a bölcsődei ellátást, bár erre eddig még nem volt igény.

A napközi otthonos tagóvoda férőhelyeinek száma 25 fő, 1 csoporttal működik. Az óvodába 2021/2022. tanévbe beiratott gyermekek száma 14 fő. Minden harmadik életévét betöltött gyermek számára biztosított az elhelyezés és még van üres férőhely is. A nők elhelyezkedése szempontjából fontos tényező, hogy a gyermekek napközbeni ellátása megoldott legyen.

5.2.2. a) Bölcsődék és bölcsődébe beiratott gyermekek száma (4.3.3. a.) számú táblázatból		
Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2015	0	0
2016	0	0
2017	0	0
2018	0	0
2019	0	0
2020	0	0

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

5.2.2. b) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. b.) számú táblázatból								
Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2015	0	0	0	0	0	0	0	0
2016	0	0	0	0	0	0	0	0
2017	0	0	0	0	0	0	0	0
2018	0	0	0	0	0	0	0	0
2019	0	0	0	0	0	0	0	0
2020	0	0	0	0	0	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Összességében elmondható, hogy hiányzó szolgáltatások ezen a téren nincsenek a községben, tehát a nők munkaerő-piaci esélyei biztosítottak.

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A családtervezés, anya- és gyermekgondozás a védőnői hálózat szakmai munkájában jelenik meg. Ennek során a szociálisan nehéz helyzetben élő várandós anyára és gyermekekre fokozott figyelmet fordítanak. A leendő szülők számára a gyermekgondozással kapcsolatos ismeretek átadását már várandós korban kezdik meg: tanfolyamok, beszélgetések, családlátogatások formájában. Segítséget nyújtanak a családi-, szociális juttatások megismerésében és a hozzá tartozó nyomtatványok kitöltésében.

A védőnő nyilvántartja a körzetében bejelentett lakcímmel rendelkező/életvitelszerűen élő várandós anyákat. Családlátogatás és tanácsadás keretében célzott és szükséglet szerinti gondozást végez. A várandós anya válsághelyzetét észlelve jelzéssel él a család- és gyermekjóléti szolgálat felé. A védőnői szolgálat nemcsak a kisgyermek egészségi állapotának felügyeletét végzi, hanem feladata a kismama (gyakorlati és lelki) segítése, ezzel látva el a felügyelete alá tartozó gyermek megfelelő testi és mentális fejlődésének biztosítását.

5. 2. 1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma
(a 4.3.1. táblával azonos)

Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	fő	fő
2015	1	23	23
2016	1	20	20
2017	1	24	24
2018	1	20	20
2019	1	20	20
2020	1	17	17

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A védőnő kapcsolatban áll a családdal, a kisgyermekellátó intézményekkel és a háziorvossal is, így adott településen árnyalt képpel rendelkezik a családok gyermekellátási és nevelési helyzetéről. Szakemberként hatékony segítséget képes nyújtani a családoknak, ez pedig szorosan összefügg a hozzá tartozó gyermekek számától.

5.4 A nőket érő erőszak, kapcsolati erőszak

Településünkön a krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások korlátozottak, ugyanis sem anyaothton, sem családok átmeneti otthona nem működik helyi szinten. Szükség esetén a családsegítő felveszi a kapcsolatot az ilyen jellegű szolgáltatást nyújtókkal, akik férőhely függvényében azonnali segítséget nyújthatnak. Ezen kívül a Bihari Szociális Szolgáltató Központ – a Gyvt. előírásainak megfelelően – gyermekvédelmi jelzőrendszeri készenléti szolgálatot működtet, mely településünk lakói számára is elérhető, krízis esetén is hívható, munkaidőn túli telefonos szolgáltatást jelent.

Nőkkel kapcsolatos erőszakos cselekedetről, családon belüli erőszakról az önkormányzatnak nincs tudomása. Nagyon nehéz sok esetben feltárni az ilyen jellegű problémákat, akár család, akár párkapcsolat esetében.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaothton, családok átmeneti otthona)

Az otthontalanná vált szülő kérelmére családok átmeneti otthonában együttesen helyezhető el a gyermek és szülője, ha az elhelyezés hiányában lakhatásuk nem lenne biztosított, és emiatt el kellene választani a gyermeket a szülőjétől. A település önállóan ilyen szolgáltatást nem nyújt, szükség esetén az itt élők a Megyei Intézményfenntartó Központ által működtetett intézményeket veheti igénybe.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

A helyi közéletben a nők legalább annyira megtalálhatóak, mint a férfiak. Az önkormányzatnál az önkormányzati intézményeknél a munkavállalók aránya a nők javára billen, több vezetői pozíciót nők töltenek be. Kimagasló és hosszabb távon is kiegyensúlyozott a nők szerep vállalása. bár a 7 fős képviselő-testületben jelenleg nincs nő.

Ártánd Község Önkormányzat képviselő-testületében az 5 képviselő között ketten képviselik a női nemet, ami jó arálynak tekinthető (40 %).

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A nőket helyi szinten érintő társadalmi problémák felszámolására indított kezdeményezések a településen nincsenek, mivel nem érzékelhetők a nőket érő hátrányos megkülönböztetés, így annak felszámolására sem jött létre kezdeményezés.

Tapasztalatunk szerint a gyermek születését követően az otthon maradó anyák egy része magányosnak érzi magát, hiszen hirtelen az eddigi aktív életéből szinte minden háttérbe szorul, a megszokottól más helyzetbe kerül. Ennek a helyzetnek a felszámolása érdekében igyekszik az önkormányzat a közművelődés, a sport, a szabadidő eltöltésének terén olyan családbarát környezetet, közösségi teret létrehozni, melyek színvonalas programokat, rendezvényeket kínálnak.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

<i>A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön</i>	
<i>beazonosított problémák</i>	<i>fejlesztési lehetőségek</i>
<i>a nők az egészségügyi szűrővizsgálatokon alacsony számban vesznek részt</i>	<i>A népegészségügyi célú szűrőprogramokon való részvétel</i>
<i>a magányérzet kialakulásával nemcsak az anya mentális állapota romolhat, hanem családi konfliktusokhoz is vezethet</i>	<i>Együtt a magány ellen!</i>

6. Az idősök helyzete, esélyegyenlősége

A magyar társadalom előregedő társadalom. Az előregedés kihívásaira adott válaszok az „aktív öregedés” ezért nálunk is egyre inkább a figyelem középpontjába kerül. Az aktív és méltó idős kor érdekében szükséges az idős emberek aktív és széleskörű részvételének elősegítése, ennek érdekében idősbarát fizikai és társadalmi környezet megteremtése, és a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés bővítése.

A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXI. törvény értelmében járó

- saját jogú nyugellátás
 - öregségi nyugdíj
- hozzátartozói nyugellátás
 - özvegyi nyugdíj
 - árvaellátás
 - szülői nyugdíj
 - baleseti hozzátartozói nyugellátások
 - özvegyi járadék

6.1 Az idős korú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

A településen a 2019. évi statisztikai adatok alapján, a 65 éven felüliek száma 114 fő. Ebből a nők száma 65 fő, a férfiak száma 49 fő, a magyarországi helyzethez hasonlóan több az idős korosztályból a nő, mint a férfi. A községben a 65 év felettiek aránya az összlakosság közel 18 %-a.

A nyugdíjasok között igen magas az egyszemélyes háztartások száma, mely háztartások nagyobb részét özvegy nők alkotják.

6.1. számú táblázat - Öregedési index (3. táblával azonos)			
Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2015	91	83	109,64%
2016	99	74	133,78%
2017	108	76	142,11%
2018	114	71	160,56%
2019	120	71	169,01%
2020	128	74	172,97%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma			
Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 063)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 064)	Összes nyugdíjas
2015	52	68	120
2016	53	67	120
2017	54	65	119
2018	52	63	115
2019	53	60	113
2020	54	57	111

Forrás: TeIR, KSH Tstar

6.1.2. számú táblázat - Nyugdíjszerű ellátások							
Év	Életkoron alapuló ellátásban részesülő férfiak száma (TS 067)	Életkoron alapuló ellátásban részesülő nők száma (TS 068)	Öregségi nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 069)	Öregségi nyugdíjban részesülő nők száma (TS 070)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 071)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő nők száma (TS 072)	Időskorúak járadékában részesítettek havi átlagos száma (fő) (TS 134)
2015	5	0	39	40	0	8	0
2016	5	0	41	39	0	8	0
2017	5	0	40	38	1	8	1
2018	5	0	41	41	0	8	2
2019	6	0	42	41	0	7	2
2020	6	0	45	40	0	0	1

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A táblázat alapján megállapítható, hogy az öregségi nyugdíjban részesülő nők és férfiak száma közel azonos, míg ez nem mondható el az özvegyi és szülői nyugdíjban részesülők számáról, itt a nők száma jóval magasabb minden évben, mint a férfiak száma. Időskorúak járadékában a település lakosságának nagyon alacsony aránya részesül.

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

Az idős korosztály (jellemzően az 50 év felettek) foglalkoztatási mutatói a településen nagyon alacsonyak. Annak a személynek, aki ebben a korban munkanélkülivé válik, az elhelyezkedési esélye alacsony, bár a regisztrált munkanélküliek száma ebben a csoportban is drasztikusan csökkent, de arányuk ma is jelentős. A településen a regisztrált munkanélküliek száma 2019. évben 16 fő, ebből 6 fő, a regisztrált álláskereső 37,5 %-a 61 év feletti.

a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága;

A településen élő idős emberek helyben, a ház körüli mezőgazdasági termelésből önmaguk és szűkebb családjuk számára zöldséget termesztenek, kisállatokat tenyésztnek, többen feltételezhetően közülük kerülnek ki az őstermelők, de vannak olyan idősek, akik egyéni gazdasági vállalkozásukat tovább viszik így biztosítva az aktív időskort.

Az idősek nyugdíjai alacsonyak, különösen a volt mezőgazdasági dolgozóké. Az idősek, nyugdíjasok jövedelmi helyzetére tekintettel az egészségesek szívesen végeznének jövedelemkiegészítő tevékenységet. Erre esély, a munkaerő-piacon nincs, kivétel, ha speciális tudással rendelkezik.

6.2. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén (a 3.2.2. táblázatból)

Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	Fő összesen	30	14	14	15	16	0
41-45 év (TS 042)	Fő	4	1	n.a.	1	1	n.a.
	%	13,33%	7,14%	-	6,67%	6,25%	-
46-50 év (TS 043)	Fő	3	1	1	2	1	n.a.
	%	10,00%	7,14%	7,14%	13,33%	6,25%	-
51-55 év (TS 044)	Fő	5	1	1	n.a.	1	n.a.
	%	16,67%	7,14%	7,14%	-	6,25%	-
56-60 év (TS 045)	Fő	4	1	1	1	0	n.a.
	%	13,33%	7,14%	7,14%	6,67%	0%	-
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	2	1	6	6	6	n.a.
	%	6,67%	7,14%	42,86%	40,00%	37,50%	-

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A táblázat alapján megállapítható, hogy a 61 éves vagy afeletti nyilvántartott álláskeresők aránya 2016-ról 2017-re hatszorosára emelkedett. A vizsgált többi korcsoportban évről évre csökkent a nyilvántartott álláskeresők száma. A 61 éves vagy afeletti álláskeresők nagyon nehezen helyezkednek el, és gyakori az is, hogy közel a nyugdíjhoz szüntetik meg valakinek a munkaviszonyát.

Nem áll rendelkezésünkre adat a településen élő idősek, nyugdíjasok foglalkoztatásáról, de helyi ismereteinkre támaszkodva elmondhatjuk, hogy nagyon alacsony a nyugdíj mellett dolgozók aránya. Ennek oka lehet egyrészt a községben a munkahelyek, munkalehetőségek hiánya, másrészt pedig az, hogy a nyugdíjasok egy ledolgozott élet után szeretnének már pihenni, kikapcsolódni.

b) tevékeny időskor, élethosszig tartó tanulás, idősek, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen;

Településünkön elsősorban a közfoglalkoztatási programok nyújthatnak lehetőséget az idősök munkaerő-piaci aktivitására, egyéb, kifejezetten ezt a korosztályt célzó program nem szolgálja időseink foglalkoztatását.

b) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

A foglalkoztatás terén időseket ért hátrányos megkülönböztetés kapcsán konkrét esetről nincs tudomásunk. Ennek ellenére megállapítható, hogy egy rendkívül kiszolgáltatott munkaerő-piaci csoportról beszélünk, így településünkön is lehetséges a velük szembeni diszkrimináció előfordulása. A nyugdíjazás előtt álló munkavállalók különösen nagy nehézségekkel szembesülnek a munkaerőpiacon. Az idősebb korosztály alacsonyabb fokú foglalkoztatottságát több tényező is befolyásolhatja. Az elmúlt évtizedekben jelentősen átalakult a munkaerő-piac, a felgyorsult technikai és technológiai fejlődés miatt számos munkakör szűnt meg és újabbak jöttek létre, ugyanakkor újfajta képességek és kompetenciák váltak szükségessé a sikeres érvényesüléshez.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

a) az idősök egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése;

Az, hogy az idősök hogyan élik meg az évek múlását, az egyedüllétet, nagymértékben függ a társadalom nyújtotta életkörülményektől, az idősökkel szemben tanúsított társadalmi magatartástól. A család fiatalabb tagjai gyakran kevés időt szánnak a velük való törődésre, gyakran távol élnek idősebb családtagjaiktól, illetve a megélhetési gondok miatt több mint 8 órát dolgoznak. A fentiek miatt megnőtt a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások iránti igény.

Az önkormányzat kötelező feladataként biztosítja a rászoruló, településen élő idősök számára a szociális alapszolgáltatásokat, továbbá a nem kötelező alapszolgáltatásokhoz való hozzájutást. Az önkormányzat társulási formában, a Szociális és Gyermekejóléti Társulást keretében látja el feladatát. Az önkormányzat szociális rendelete, valamint a Társulási Megállapodásban foglaltak szerint az idősök számára biztosított a

- szociális étkeztetés
- házi segítségnyújtás

A településen élők számára a nappali ellátás nem biztosított, nappali ellátó intézmény nem működik a településen, viszont az egészségi állapotuk, vagy idős koruk miatt szociális vagy

mentális támogatásra szorulóknak szívesen veszik az önkormányzat megkeresését és veszik igénybe a szolgáltatásokat saját otthonukban.

6.3. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma (Megegyezik a 6.1.1-es táblázattal)

Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 063)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 064)	Összes nyugdíjas
2015	52	68	120
2016	53	67	120
2017	54	65	119
2018	52	63	115
2019	53	60	113
2020	54	57	111

Forrás: TeIR, KSH Tstar

6.3.1. számú táblázat - 65 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma

Év	65 év feletti lakosság száma (férfiak TS 026, nők TS 028)	Nappali ellátásban részesülő időskorúak száma (TS 129)	Házi segítségnyújtásban részesülők száma (TS 130)	Szociális étkeztetésben részesülők száma (TS 131)
	Fő	Fő	fő	fő
2015	91	0	10	15
2016	99	0	11	19
2017	108	0	10	24
2018	114	0	7	26
2019	120	0	7	22
2020	128	0	7	24

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Amennyiben az idős, rászoruló személyekről életkoruk, egészségi állapotuk, szociális helyzetük miatt az alapszolgáltatások keretében nem lehet gondoskodni, akkor szükségessé válik az állapotuknak és helyzetüknek megfelelő szakosított ellátási forma igénybevétele. Az egészségügyi szakellátást helyben nem tudják igénybe venni a lakosok, a legközelebbi szakrendelő Berettyóújfaluban van. Aki betegsége folytán, vagy mozgásában korlátozott, annak lehetősége van a falugondnoki szolgálat gépjárművét igényelni erre a célra.

Problémát jelent az idősebb korosztálynak, hogy a belterületi utak, járdák több helyen balesetveszélyesek, nem biztonságos a közlekedésük.

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés;

A statisztikai adatok alapján az utóbbi években erősödni látszik az a tendencia, hogy az idős emberek ameddig csak el tudják látni magukat, még a megözyvegyülés után sem költöznek össze gyermekeikkel, unokáikkal, hanem megpróbálnak önállóan élni. Ennek ellenére a családi kapcsolatoknak nagy jelentősége van az idős emberek életében. A feleslegesség tudata, a bizonytalanságérzet akkor is fizikai-lelki hanyatlást idézhet elő, ha az idős emberek viszonylag kiegyensúlyozott anyagi lehetőségek között is élnek. Ezért az idősek életmódját javító társadalmi programok, civil szervezetek tevékenységét az élet e területére, az intenzív családi kapcsolatokból kirekesztődő idős emberek aktivitásának erősítésére célszerű kiterjeszteni.

Az önkormányzat évente hagyományosan megrendezi az idősek napját. A rendezvényre a helyi óvodások is nagy szeretettel készülnek.

A településen 2022. július 1. napjától ismét biztosított lesz a falugondnoki szolgáltatás. A falugondnok a településen szervezett kulturális és közművelődési programokra elszállítja az idősebb korosztályt, ezzel megkönnyítve a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

c) idősek informatikai jártassága;

Az idősek informatikai jártasságáról nem készült felmérés, így nem rendelkezünk pontos adatokkal arról, hogy az idősebb korosztály mennyire képes kihasználni ezeket a lehetőségeket. 2017. júniusától indult a Digitális Jóléti Program (DJP), ezen program keretén belül szolgáltatást biztosítunk a lakosság azon tagjainak, akik meg akarnak ismerkedni a digitális világ rejtelseivel. A művelődési házban ingyenesen használható, internet-hozzáféréssel rendelkező számítógépek állnak az idősek rendelkezésére, használatukban pedig segítséget nyújtanak az intézmény dolgozói.

d) a generációk közötti programok;

Ha településen bármilyen rendezvényt szervez az önkormányzat, azon fiatalok és idősek is egyaránt részt vesznek. Ártándon az önkormányzat nagy figyelmet fordít az idős lakosságra, és arra is, hogy semmilyen programból, rendezvényből ne maradjanak ki. Minden évben, megrendezésre kerül az „Idősek-napja”, ahova a településen élő 60 év feletti személyek kapnak meghívást. A rendezvényen a fiatalabb korosztály szórakoztatja az idősebb korosztályt.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

A községben működik „Őszikék nyugdíjas klub”, vesszőfonás szakkör, melyek lehetőséget biztosítanak az idősebb korosztály számára is a szabadidő hasznos és tartalmas eltöltésére, közös programok szervezésére.

Az idősebb, de aktív nyugdíjasok szívesen vesznek részt a civil, állami vagy egyházi eseményeken egyaránt. A még idősebbek már koruk és egészségi állapotuk miatt nehezebben mozdulnak ki otthonról, őket rendszeresen meglátogatja a házi orvos az otthonukban. A település közösségétől különleges figyelmet igényelnek azok az idős emberek, akik 80 év feletti és egyedül élnek, vagy azok, akik éppen kórházból tértek haza és egyedül élnek.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

<i>Az idősök helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön</i>	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
<i>nemzedékek közötti kapcsolat nehézsége, idősök elszeparálódása a környezettől</i>	<i>Közös programok az idősökkel</i>
<i>Alacsony az informatikai jártasság az idős korcsoportban.</i>	<i>"NET nagyik"</i>

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény (továbbiakban: Fot.) 4. §. alapján fogyatékos személy: aki érzékszervi - így különösen látás-, hallásszervi, mozgásszervi, értelmi képességeit jelentős mértékben vagy egyáltalán nem birtokolja, illetőleg a kommunikációjában számottevően korlátozott, és ez számára tartós hátrányt jelent a társadalmi életben való aktív részvétel során.

A Fogyatékos-sággal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 2007. évi XCII. törvény 1 cikk szerint fogyatékos személy minden olyan személy, aki hosszan tartó fizikai, értelmi, mentális vagy érzékszervi károsodással él, amely számos egyéb akadállyal együtt korlátozhatja az adott személy teljes, hatékony és másokkal egyenlő társadalmi szerepvállalását.

A 2011. évi népszámlálási adatok alapján 456 638 fő vallotta önmagát fogyatékos-sággal élőknek Magyarországon. Az összes fogyatékos-sággal élő személyen belül, a mozgássérült fogyatékos-sággal élők vannak a legnagyobb arányban (41,37 %), gyengénlátók 13,08 %, vak 1,61%, nagyot halló 11,23%, értelmi fogyatékos 7,62 %.

A fogyatékkal élő emberek és családjaik világszerte a legsérülékenyebb társadalmi csoportot alkotják, évszázadok óta a szociális élet peremére sodródva élnek, boldogulásukat ezernyi tényező hátráltatja. Közös feladatunk annak lehetővé tétele, hogy egyenlő esélyekkel érvényesülhessenek a

mindennapi életünk során a lakhatás és közlekedési eszközök használata, a szociális és egészségügyi ellátás, az iskoláztatási és munkalehetőségek, a kulturális és társadalmi élet, valamint a sport és a szórakozás területén is.

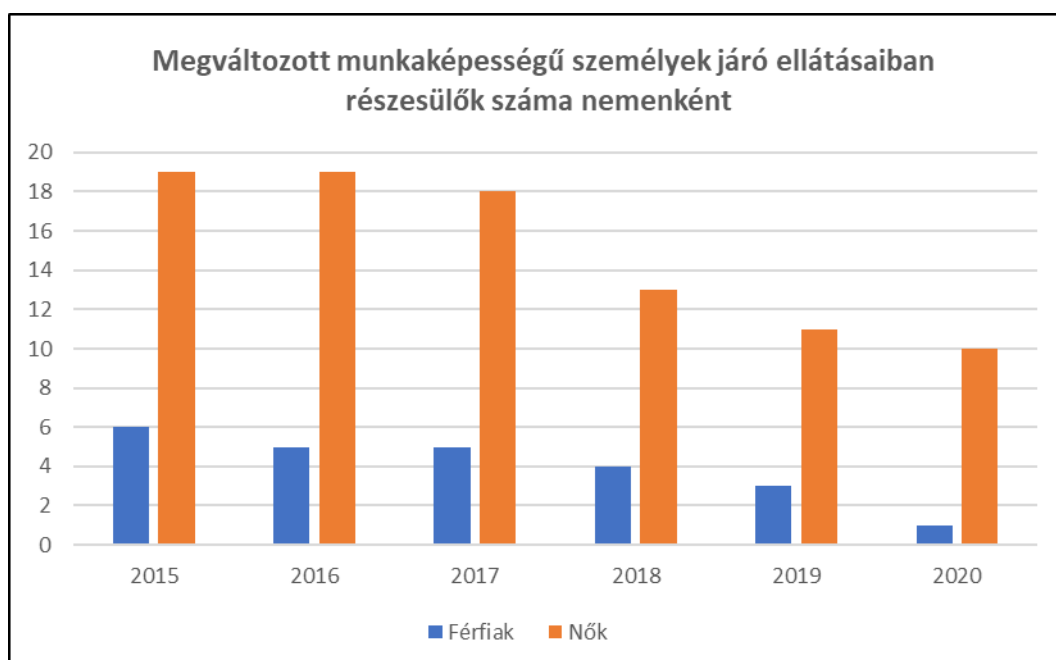
A fogyatékkal élőkre vonatkozóan nem állnak rendelkezésre értékelhető statisztikai adatok településünkre vonatkozóan, amelyek alapján pontos képet lehetne alkotni a fogyatékkal élők lakhatási, egészségügyi, foglalkoztatási helyzetéről. Kivételt képeznek ez alól a tanköteles korú fogyatékkal élő gyermekek, hiszen a sajátos nevelési igényű gyermekekről pontos adataink vannak, ők integrált oktatásban vesznek részt.

7.1 A településen fogyatékkal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

A településen élő megváltozott munkaképességű személyek számáról nem rendelkezik az önkormányzat sem célcsoporti, sem nemek szerinti, sem pedig kor szerinti adatokkal. Foglalkoztatási helyzetükről sincsenek pontos információi a település önkormányzatának.

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma nemenként			
Év	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Férfiak (TS 061)	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Nők (TS 062)	Összesen
2015	6	19	25
2016	5	19	24
2017	5	18	23
2018	4	13	17
2019	3	11	14
2020	1	10	11

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az aktív korú népességben belül 2019-ben 2,6 %-ot tettek ki a megváltozott munkaképességű személyek. A szociális törvény szerinti egészségkárosodottak rendszeres szociális segélyét 2015. március 1. napjáig az önkormányzat, ezt követően pedig egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás formájában a járási hivatal folyósítja.

A vizsgált években a megváltozott munkaképességű személyek száma folyamatosan csökkent. Minden évben a nők száma csaknem háromszorosa a megváltozott munkaképességű férfiak számának.

Egyes esetekben az iskolai végzettségük elmarad az egészséges társaikétól, ami tovább rontja megélhetési esélyeiket. A tartós egészségügyi problémákkal, illetve fogyatékkal élő emberek munkaerő-piaci lehetőségei erősen behatárolódtak.

7.1.2. számú táblázat - Nappali ellátásban részesülő fogyatékkal élők száma

Év	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma (TS 128)
2015	0
2016	0
2017	0
2018	0
2019	0
2020	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar; és helyi adatszolgáltatók

Ártádon nem működik a fogyatékos személyek nappali ellátását biztosító intézmény.

a) fogyatékkal élő személyek foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága, védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás;

A fogyatékkal élők elhelyezkedésük során számos akadályba ütköznek. A munkáltató előítélete mellett a közlekedés eszközök használata is megnehezíti helyzetüket. A fogyatékos személyek elszigeteltek a társadalomban, így családjaik is jobban elkülönülnek a környezetüktől, ami értelmi fogyatékoság esetén még jelentősebb. A fogyatékkal élők jelenleg nincsenek foglalkoztatva településünkön közfoglalkoztatás keretében; a fogyatékkal élő, megváltozott munkaképességű személyeket településünk közelében Biharkeresztesen foglalkoztatnak.

b) munkavállalást segítő lehetőségek;

A településen nem működik olyan civil szervezet, egyesület, alapítvány, amely a fogyatékos személyek foglalkoztatását segítené elő. Amennyiben igény merül fel, az önkormányzat segítséget nyújt a szállításban, illetve a munkahellyel történő kapcsolattartásban.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

Gyakran előforduló probléma, hogy a fogyatékos személyt akadályozottsága miatt nem foglalkoztatják a végzettségének és képzettségének megfelelő álláshelyen. A fogyatékos személyek foglalkoztatása akkor is megghiúsulhat, ha a fogyatékos személy nem tudja megközelíteni a munkahelyet.

d) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok.

Fogyatékosok önálló életvitelét támogató intézmény nem található a községben. A szolgáltatások esetében a Szociális és Gyermekjóléti Társulás által biztosított szociális alapszolgáltatásokat kell kiemelni, melyek a fogyatékkal élők számára is elérhetők. A szociális étkeztést, házi segítségnyújtást, igénybe vevők között, nem vele született fogyatékosággal rendelkezőket is találunk. Az általuk igényelt szolgáltatás hozzájárulását nagyban megkönnyíti, hogy az önkormányzat biztosítja az ebédek házhoz szállítását.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

A fogyatékkal élők pénzbeli, természetbeni ellátása a jogosultság alapján történik. Nem tekinti külön az önkormányzat a fogyatékos személyeket egy-egy ellátás biztosításánál, ezért a szociális ellátásokat igénybevevők között nagy valószínűséggel jelen vannak fogyatékos személyek is.

A házi segítségnyújtás is olyan ellátás, amire a fogyatékos személyek is jogosultak lehetnek. Bejelentett igényük szerint biztosítjuk a lakókörnyezetben történő ellátásukat, szem előtt tartva életvitelük önállóságának megőrzését. Feltételezhetően vannak fogyatékos személyekkel együtt

élő családok, akik családsegítésre szorultak az elmúlt évben, vagy gyermekeik számára gyermekvédelmi kedvezményt utal az önkormányzat.

A településen sem önkormányzati, sem egyházi, sem civil fenntartású intézmény a nappali ellátásban részesülő fogyatékkal élő személyek számára nincs.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

Az egyenlő esélyű hozzáférés egyik eszköze az akadálymentesítés, amelynek fogalma az utóbbi években teljesen új tartalmat nyert: ma már valamennyi fogyatékosági csoporthoz tartozó ember - azaz a mozgássérült, a látássérült, a hallássérült, az értelmi fogyatékos, autista és súlyosan-halmazottan fogyatékos emberek - speciális szükségleteinek figyelembevételét kell a komplex akadálymentesítés, azaz az egyenlő esélyű hozzáférés megteremtése alatt érteni. Ez olyan eszközök és megoldások telepítését jelenti, amely lehetővé teszi, hogy egy-egy szolgáltatást a mozgássérült embereken túl látás- vagy hallássérült, valamint értelmi fogyatékos emberek is igénybe vehessenek (hangostérkép, indukciós hurok, könnyen érthető tájékoztató füzetek, stb.). A kulcs az, hogy ma már nem pusztán épületek akadálymentesítéséről, hanem a közszolgáltatások egyenlő esélyű hozzáféréséről beszélünk, amely tehát magában foglalja az épületek komplex akadálymentességét, de annál jóval több.

a) egészségügyi és rehabilitációs ellátások elérhetősége, együttműködése;

A szakellátások Berettyóújfaluban, vagy Debrecenben vannak, az ide történő eljutás feltételezhetően a fogyatékos személyek számára problémát jelent, ezért az Önkormányzat a 2022. július 1. napjától újra biztosítja a falugondnoki szolgáltatást, így a szolgálat gépjárművével igény esetén segíteni tudja a bejutást.

b) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége;

A fizikai és infokommunikációs akadálymentesítés az orvosi rendelőnél és az egészségháznál teljes körűen biztosított, azonban a Közös Hivatal Irodájánál, tagóvodánál, könyvtárnál, művelődési háznál még fontos az akadálymentesítés biztosítása.

c) közszolgáltatásokhoz, köznevelési intézményekhez, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége;

Az önkormányzat saját honlapot üzemeltet, mely akadálymentesített. A honlapon a települést érintő friss hírek, információk is elérhetők, valamint működik e-ügyintézés is, amelynek keretében elérhetők és letölthetők az ügyintézéshez szükséges dokumentumok. A település kulturális és

sportprogramjai mindenki előtt nyitottak, bár ezeken a fogyatékkal élők csak kis számban, vagy egyáltalán nem vesznek részt.

d) munkahelyek akadálymentesítettsége;

Ártádon a munkahelyek többségénél nem megoldott az akadálymentesítés és az önkormányzati intézmények esetében is fejlesztésre vár.

e) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége;

Az Önkormányzat a tulajdonában lévő járdák, zöldterületek, játszóterek felújítása során továbbra is folyamatosan gondoskodik a hozzáférés akadálymentességének biztosításáról.

f) fogyatékossgal élő személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékossgal élő személyek nappali intézménye, stb.);

Kifejezetten fogyatékossgal élő személyek számára működtetett helyi szolgáltatások nem állnak rendelkezésre. A célcsoport részére biztosítottak ugyanazon feltételek, mint amelyek az idősök számára biztosítottak. A szociális alapszolgáltatások közül jelenleg a családsegítés, a házi segítségnyújtás, az étkeztetés érhető el a fogyatékos személyek számára Ártádon.

g) előnyben részesítés (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások);

Egyéb pozitív intézkedések, hátránykompenzáló juttatások nem segítik a településen élő fogyatékos személyeket.

7.4. Fogyatékossgal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok a településen

Kifejezetten a fogyatékossgal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok nem működnek településünkön, ilyen programok működtetésére nem jelentkezett igény.

7.5 A fogyatékossgal élőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és a felszámolásukra irányuló kezdeményezések

Tapasztalataink alapján feltételezhetjük, hogy nincs olyan társadalmi probléma, mely településünkön fokozottabban érintené a fogyatékossgal élők csoportját, mint más településeken. Nem talákoztunk olyan esettel amikor egy fogyatékossgal élő személyt bármilyen atrocitás ért volna helyben. Azonban bizonyára településünkön is jelen vannak azok az esetleges problémák, melyekkel bárhol máshol is szembesülhet egy fogyatékossgal élő személy. Ilyen probléma lehet, hogy a többségi társadalom tagjai sokszor nem tudják, miként közelítsenek

egy fogyatékkal élő személyhez, hogy miként kommunikáljanak, mi a számukra megfelelő segítségnyújtási forma stb.

7.6 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

<i>A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön</i>	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
<i>nincsenek pontos információk a településen fogyatékkal élők számáról, koráról, iskolai végzettségéről, foglalkoztatottságáról</i>	<i>Egységes nyilvántartás a településen fogyatékkal élőkről</i>
<i>a közszolgáltatást nyújtó intézmények akadálymentesítése nem teljes körű</i>	<i>A középületek teljes körű akadálymentesítése</i>

<i>Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítások</i>	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
<i>a belterületi utak, járdák állapota nagyon rossz, nem biztonságos rajta a közlekedés, különösen az idősebb korosztály számára</i>	<i>Belterületi utak, járdák karbantartása, felújítása</i>
<i>a településen a belvíz elvezetés nem megoldott, esőzések esetén gondot okoz</i>	<i>Csapadékvíz elvezetés megoldása</i>

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

a) a 3-7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi, karitatív szervezeti szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (közfeladatot ellátó szervezetek, közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma);

Partner megnevezése	Az együttműködés területe	Érintett esélyegyenlőségi célcsoportok	Az együttműködés formája
Biharkeresztesi Egyesített Szociális Intézmények	komplex	idősek, mélyszegénységben élők és romák, gyermekek, nők, fogyatékkal élők	folyamatos
Biharkeresztesi Szivárvány Óvoda és Bölcsőde	óvodai nevelés, szabadidő szervezés	gyermekek	folyamatos
Biharkeresztesi Bocskai István Általános Iskola	általános iskolai	gyermekek	folyamatos
Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Berettyóújfalui Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztály	foglalkoztatás	mélyszegénységben élők és romák, nők	rendszeres
Védőnői Szolgálat	komplex	gyermekek, nők	folyamatos
Háziorvosi Szolgálat	komplex	mélyszegénységben élők és romák, idősek, gyermekek, fogyatékkal élők, nők	folyamatos
Tamota Néptáncgyűttest Segítő Közhasznú Egyesület	szabadidő szervezés	mélyszegénységben élők és romák, idősek, gyermekek, fogyatékkal élők, nők	rendezvényhez kapcsolódva

A településen működik a Tamota Néptáncgyűttest Segítő Közhasznú Egyesület. Az egyesület célja Ártánd lakossága számára kulturális és sportprogramok biztosítása, a népi hagyományok, valamint a kulturális és közösségi értékek átadása a fiatalabb generációk számára. Továbbá a szociálisan hátrányos helyzetű családok, valamint gyermekek támogatása.

b) helyi önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi, civil szektor és gazdasági szereplők közötti partnerség bemutatása;

Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő esetleges problémák felmerülése esetén az Önkormányzat és a problémában érintett csoport érdekeit képviselő civil vagy egyházi szereplő közösen gondolkodva, szoros együttműködésben keres megoldást a bajba jutottak megsegítése céljából.

c) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség, társadalmi felzárkózást segítő közös programok bemutatása;

Az önkormányzat a település érdekeit szem előtt tartva több területen is együttműködik a térség településeivel. Elsősorban szociális területen, köznevelés területen erős az együttműködés.

- Önkormányzatunk tagja a Szociális Gyermekjóléti Társulásnak. A társulásban 7 önkormányzat vesz részt. A társulás keretében látja el az önkormányzat a szociális, valamint a család- és gyermekvédelemi feladatait.
- Önkormányzatunk tagja az Óvodai Társulásnak is. A társulásban 5 önkormányzat vesz részt. A társulásban résztvevő önkormányzatok a hatékony és eredményes tevékenység érdekében közösen szervezik és oldják meg a köznevelési feladatokat.
- Településünk a Bihari Önkormányzatok Többcélú Kistérségi Társulása keretében látja el a család- és gyermekjóléti központ működtetésének feladatát.

d) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége;

A településen nem működik nemzetiségi önkormányzat.

e) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége;

A civil szervezetek az érintett célcsoportokkal kapcsolatosan az esélyegyenlőség elérésére törekzenek. A szervezetek alapszabályukban meghatározott módon képviselik tagságukat, szükség esetén társadalmi párbeszédet kezdeményeznek és lehetőségeikhez mérten támogatják a látókörükben élő rászoruló célcsoportok tagjait. A településen működő civil szervezet a Tamota Néptáncgyűttest Segítő Közhasznú Egyesület.

f) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában;

A for-profit szféra konkrét szerepvállalása az esélyegyenlőségi feladatok ellátásában nem jellemző településünkön.

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése.

HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában,

összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

A Települési Esélyegyenlőségi Program számára minél szélesebb nyilvánosság biztosítása szükséges.

A honlapon az elfogadott dokumentum is hozzáférhető lesz, amely alapján az esélyegyenlőség folyamatokat, intézkedéseket megismerik és így biztosított lesz a megvalósítás folyamatos ellenőrzése.

a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a HEP elkészítésének folyamatába;

A Helyi Esélyegyenlőségi Program elkészítése során a település intézményei, a civil szervezetek, az egyházak, az állami intézmények bevonásra kerültek az egyes esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő problémák feltárásának folyamatába. A helyzetelemzés előkészítésben részt vettek a településen dolgozó szociális, egészségügyi, gyermekjóléti, köznevelési, közművelődési szakemberek. Adatszolgáltatás kapcsán működtek velünk együtt, de a problémák beazonosítása, megfogalmazása terén is segítségünkre voltak. Az egyeztetések személyes, telefonos és elektronikus formában zajlottak.

b) az a) pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása, valamint annak rögzítése, hogy működtet-e HEP Fórumot;

Az esélyegyenlőségi program a képviselő-testület általi elfogadását követően kihirdetésre kerül a település honlapján (www.artand.hu), valamint az Önkormányzat hirdetőtábláján, hogy bárki számára megismerhető legyen, és a település lakossága számára biztosított legyen az észrevételek megtételének lehetősége. A települési intézmények, az egyházak, a civil szféra képviselői, illetve a lakosság visszajelzéseit az Önkormányzat beépíti a végrehajtással kapcsolatos feladatok ellátásának folyamatába.

c) Ártánd Község Önkormányzat Képviselő-testülete a településen működő szociális, egészségügyi, gyermekjóléti, köznevelési, közművelődési intézmények, alapítvány meghívása

mellett, nyilvános képviselő-testületi ülésen tárgyalja és fogadja el a Helyi Esélyegyenlőségi Programot. A képviselő-testületi döntést követően az elfogadott HEP dokumentumot, valamint a hiteles határozatot a települési önkormányzat a helyben szokásos módon közzé teszi, és megküldi a TEF esélyegyenlőségi mentora részére. A TEF az települései önkormányzatok HEP-jeit közzéteszi, honlapján megjelenteti.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	<i>egészségi állapot romlása, rendszeres testmozgás hiánya</i>	<i>Sportpark létrehozása</i>
	<i>a regisztrált munkanélküliek között magas a 60 év feletti tartós munkanélküliek aránya</i>	<i>Tartós munkanélkülieken belül a nyugdíj előtt állók közfoglalkoztatásba történő fokozott bevonása</i>
Gyermekek	<i>a nyári szünetben a gyerekek napközbeni felügyelete sok esetben nem megoldott</i>	<i>Nyári tábor szervezése</i>
	<i>az egészségvédelem, az egészségtudatos életvitel hiánya, a megelőzésre vonatkozó ismeretek hiánya</i>	<i>az oktatás-nevelés minden szintjén, illetve a szabadidős foglalkozások keretében egészségvédelmi programok megvalósításának ösztönzése</i>
Idősek	<i>nemzedékek közötti kapcsolat nehézsége, idősek elszeparálódása a környezettől</i>	<i>Közös programok az idősekkel</i>
	<i>Alacsony az informatikai jártasság az idős korcsoportban.</i>	<i>"NET nagyik"</i>
Nők	<i>a nők az egészségügyi szűrővizsgálatokon alacsony számban vesznek részt</i>	<i>A népegészségügyi célú szűrőprogramokon való részvétel</i>
	<i>a magányérzet kialakulásával nemcsak az anya mentális állapota romolhat, hanem családi konfliktusokhoz is vezethet</i>	<i>Együtt a magány ellen!</i>
Fogyatékkal élők	<i>nincsenek pontos információk a településen fogyatékkal élők számáról, koráról, iskolai végzettségéről, foglalkoztatottságáról</i>	<i>Egységes nyilvántartás a településen fogyatékkal élőkről</i>
	<i>a közszolgáltatást nyújtó intézmények akadály-mentesítése nem teljes körű</i>	<i>A középületek teljes körű akadálymentesítése</i>
Több célcsoportot	<i>a belterületi utak, járdák állapota nagyon rossz, nem biztonságos rajta a</i>	<i>Belterületi utak, járdák karbantartása, felújítása</i>

érintő, településszintű megállapítás	<i>közlekedés, különösen az idősebb korosztály számára</i>	
	<i>a településen a belvíz elvezetés nem megoldott, esőzések esetén gondot okoz</i>	<i>Csapadékvíz elvezetés megoldása</i>

Jövőképünk

- Olyan településen kívánunk élni, ahol a romák fel tudnak zárkózni a közösséghez, valamint életminőségük és önálló életük fokozatosan javul.
- Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők életminősége folyamatosan javuljon.
- Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek testi és lelki fejlődését.
- Folyamatosan odafigyelünk az idősek szociális és egészségügyi szolgáltatásainak biztosítására, illetve a nemzedékek közötti szolidaritásra.
- Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetén a szülői és munkahelyi feladatok összeegyeztetését, az egyenlő esélyek érvényesülését.

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakpolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
0. Településszintű probléma												
1	Belterületi utak, járdák karbantartása, felújítása	a belterületi utak, járdák állapota nagyon rossz, nem biztonságos rajta a közlekedés, különösen az idősebb korosztály számára	biztonságos közlekedés biztosítása	gazdasági program	Magyar Program Falu	belterületi utak, járdák karbantartása, javítása pályázati lehetőségek felhasználásával	polgármester	pályázattól függő	felújított belterületi utak, járdák hossza	pályázati forrás kihasználása	folyamatosan fenntartható	nem releváns
2	Csapadékvíz elvezetés megoldása	a településen a belvíz elvezetés nem megoldott, esőzések esetén gondot okoz	a településen teljes körű belvíz elvezető rendszer kiépítése	gazdasági program	Magyar Program Falu	belvíz elvezetés megoldása	polgármester	pályázati kiíráshoz kapcsolódó	a projekt megvalósulása	pályázati forrás kihasználása	pályázati feltételekkel biztosítható	nem releváns
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége												
1	Sportpark létrehozása	egészségi állapot romlása, rendszeres testmozgás hiánya	Egészségmegőrzés, ingyenes sportolási lehetőség biztosítása.	gazdasági program	Magyar Program Falu MNTFS2030	a település lakosai számára ingyenesen igénybe vehető sportpark kialakítása a rendszeres testmozgás biztosításához, egészségtudatos életmódra nevelés	polgármester	pályázati kiíráshoz kapcsolódó	igénybe vevők száma	pénzügyi – pályázati kiíráshoz kapcsolódó	folyamatosan fenntartható	nem releváns

2	Tartós munkanélkülieken belül a nyugdíj előtt állók közfoglalkoztatásba történő fokozott bevonása	a regisztrált munkanélküliek között magas a 60 év feletti tartós munkanélküliek aránya	a tartós munkanélküliek arányán belül a 60 év feletti tartós munkanélküliek számának csökkentése	gazdasági program	MNTFS 2030	a tartós munkanélküliek - kiemelt figyelemmel a 60 év felettiekre - nagyobb arányú bevonása a közfoglalkoztatásba, közmunkaprogram további bővítése a Munkaügyi Központhoz benyújtott pályázatok alapján	polgármester	pályázat kiírásához kapcsolódó	180 napnál régebben regisztráltak munkanélkülieken belül a 60 éven felüliek arányának csökkenése	humán erőforrás: tervezés előkészítése, pályázat beadása	pályázattól függően fenntartható	nem releváns
II. A gyermekek esélyegyenlősége												
1	Nyári tábortervezése	a nyári szünetben a gyerekek napközbeni felügyelete sok esetben nem megoldott	a gyermekek biztonságos felügyelete, szabadidő hasznos eltöltése, baráti kapcsolatok, közösségek kialakulása	gazdasági program	MNTFS 2030	az önkormányzat a településen élő fiatal önkéntes középiskolások, és közmunkások bevonásával nyári napközit szervez	polgármester	folyamatos	résztevők száma	humán erőforrás, pályázati forrás kihasználása	folyamatosan fenntartható	nem releváns
2	Segítség a mindennapokban az egészséges, élhető gyermekkorért	az egészségvédelem, az egészségtudatos életvitel hiánya, a megelőzésre vonatkozó ismeretek hiánya	A családok mindennapjainak segítése, új, hasznos ismeretek nyújtása	gazdasági program, költségvetési koncepció	MNTFS 2030	az oktatás-nevelés minden szintjén, illetve a szabadidős foglalkozások keretében egészségvédelmi programok megvalósításának ösztönzése	védőnők, közművelődési szakember, tagóvoda vezető, családsegítő	folyamatos	résztevők száma	humán erőforrás, pályázati forrás kihasználása	folyamatosan fenntartható	nem releváns
III. A nők esélyegyenlősége												
1	A népegészségügyi célú szűrőprogramokon való részvétel	a nők az egészségügyi szűrővizsgálatokon alacsony számban vesznek részt	a lehető szélesebb körben népszerűsíteni és tudatosítani a szűrés célját és fontosságát	gazdasági program	MNTFS 2030	a szervezett szűrés célja minden kora miatt veszélyeztetett nő hozzá juthasson az ellenőrzés lehetőségéhez, személyre szóló értesítéssel és információ átadással népszerűsíteni a szűrőprogramokat	orvos, védőnő, önkormányzat	folyamatos	az érintett nők száma, és a szűrésben résztvevők aránya	szűrőközpontba való jutást elősegítő közlekedési eszközök biztosítása	folyamatosan fenntartható	nem releváns

2	Együtt a magány ellen!	a magányérzet kialakulásával nemcsak az anya mentális állapota romolhat, hanem családi konfliktusokhoz is vezethet	Közösségi részvétel erősítése az elmagányosodás megelőzésére	költségvetési koncepció	MNTFS 2030	Célzott programok, fejlesztések az elmagányosodás ellen	védőnő, közművelődési szakember, családsegítő munkatárs, polgármester	folyamatos	a résztvevők száma	humán, pénzügyi, technikai	folyamatosan fenntartható	nem releváns
IV. Az idősek esélyegyenlősége												
1	Közös programok az idősekkel	nemzedékek közötti kapcsolat nehézsége, idősek elszeparálódása a környezettől	az idősek érzik, hogy szükség van rájuk, a gyermekekre is jó hatással van az idősekkel való közös játék: fejlődik szociális érzékenységük, és hozzászoknak, megtanulják elfogadni az idő múlását, az öregedés jellemzőit	gazdasági program	MNTFS 2030	Közös Generációs programok szervezése az idősek és fiatalok kapcsolatának erősítéséhez	polgármester	folyamatos	évi két alkalommal a betervezett programok megvalósulása	személyi, tárgyi feltételek biztosítása az önkormányzat költségvetésében, pályázati források kihasználása	folyamatosan fenntartható	nem releváns
2	"NET nagyik"	Alacsony az informatikai jártasság az időskorcsoportban.	Magasabb informatikai jártasság elérése az időseknél, jobb kapcsolattartás a távollévő családtagokkal, elmagányosodás csökkenése.	nem releváns	MNTFS 2030	Informatikai képzések szervezése. Az idősek informatikai ismereteinek javítása.	polgármester, közművelődési szakember	folyamatos	megvalósult tanfolyamok	pályázat, humán erőforrás	folyamatosan fenntartható	nem releváns
V. A fogyatékossgal élő személyek esélyegyenlősége												
1	Egységes nyilvántartás a településen fogyatékkal élőkről	nincsenek pontos információk a településen fogyatékkal élők számáról, koráról, iskolai végzettségéről, foglalkoztatottságáról	az érintett csoport ismerete célzottabb segítségnyújtást biztosít	nem releváns	MNTFS 2030	az érintettek körének teljes feltérképezése, adatbázis létrehozása	polgármester, szociális intézmény vezetője	2027.06.30.	adatállomány létrejötte	humán erőforrás	fenntartás frissítéssel	nem releváns

2	A középületek teljes körű akadálymentesítése	a közszolgáltatást nyújtó intézmények akadálymentesítése nem teljes körű	az egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása az önálló életvitelben	gazdasági program	MNTFS 2030	az akadálymentesítés áttekintése, pályázatok keresése a fejlesztéshez	polgármester	pályázattól függő	Akadálymentesített középületek száma, utak aránya	Személyi, tárgyi feltételek biztosítása az önkormányzat költségvetésében, pályázati források kihasználása	folyamatosan fenntartható	nem releváns
---	--	--	---	-------------------	------------	---	--------------	-------------------	---	---	---------------------------	--------------

3. Megvalósítás

3.1 A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására **Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot** hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

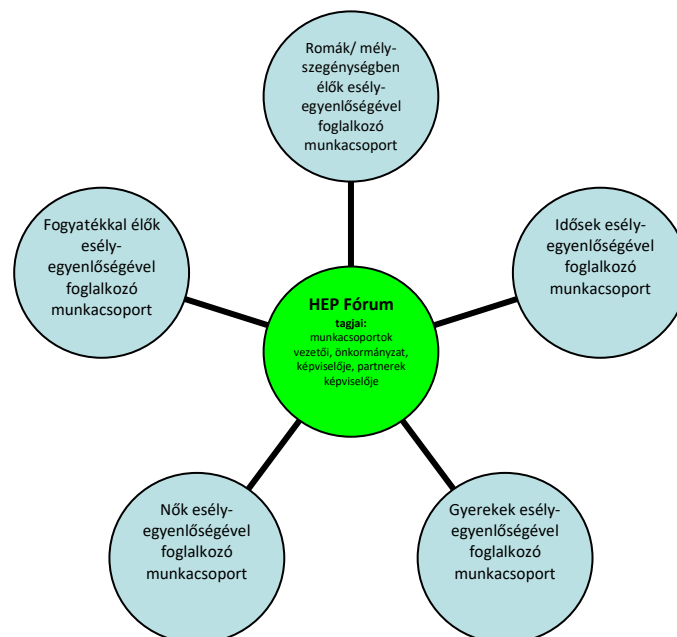
3.2 A megvalósítás folyamata

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése lehet. HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki. a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

A HEP Fórum feladatai:

- a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosítása, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazása, összehangolása,
- a HEP intézkedéseinek megvalósításában, az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása,
- a HEP IT aktualizálása, az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre,
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása,
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, dokumentálása, kommunikálása.

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakíthatunk 2 ezer fő feletti településeken (opcionális) az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára.

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább két évente, a felülvizsgálatok és az új HEP elfogadása előtt, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül.

A HEP Fórumok javasolt összetétele:

Tagok:

- a település polgármestere,
- a közös önkormányzati hivatal jegyzője,
- ügyrendi bizottság elnöke,
- családsegítő szolgálat munkatársa,
- a településen működő - a HEP célcsoportjai kapcsán érintett - civil szervezetek és egyházak képviselői,
- közművelődési szakember,
- tagóvoda-vezető,
- a település HEP referense,
- védőnő

Egyéb meghívottak:

- a település képviselő-testületének tagjai,
- az illetékes esélyegyenlőségi mentor,
- tankerületi központ képviselője,
- környező települések önkormányzati szereplői,
- járási jelzőrendszeri tanácsadó,
- egyéb meghívottak (járási hivatalok beavatkozási területekhez és célcsoportokhoz kapcsolódó szervezeti egységeinek képviselői, térségi felzárkózási programok képviselői).

3.3 Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

3.4 Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

3.5 Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a polgármester felel.

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum bevonásával és támogatásával végzi. Így

- Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
- Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
- Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
- Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni.

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-et, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak.

3.6 Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a kétévente előírt – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - felülvizsgálat során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a HEP Fórum megvitatja a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. Ártánd község Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

II. Ezt követően Ártánd község képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és 24/2022. (VI. 24.) számú határozatával elfogadta.

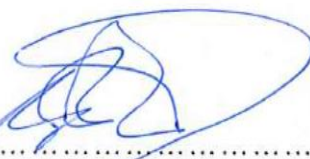
Csatolt melléklet:

- képviselő testület elfogadó határozatának kivonata

Ártánd, 2022. június 24.

polgármester

jegyző

K i v o n a t

az Ártánd Község Önkormányzat Képviselő-testületének **2022. június 24-én** –
péntek – megtartott **nyilvános** üléséről készült jegyzőkönyvből:

Ártánd Község Önkormányzat Képviselő-testületének 24/2022. (VI. 24.) sz. határozata:

Ártánd Község Önkormányzat Képviselő-testülete Ártánd Község Önkormányzata 2022-2027. évekre szóló Helyi Esélyegyenlőségi Programját az előterjesztés melléklete szerinti tartalommal elfogadja, ezzel egyidejűleg hatályon kívül helyezi a 27/2018. (VI. 28.) számú Ákt. határozattal jóváhagyott Helyi Esélyegyenlőségi Programot.

A Képviselő-testület felkéri a Polgármestert, hogy a 2022-2027. évekre szóló Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozataláról gondoskodjon.

Felelős: Benkő Sándor polgármester

Határidő: azonnal

kmft.

Benkő Sándor sk.
polgármester

Dr. Köstner Dávid sk.
jegyző

A kivonat hitelétül:
Biharkeresztes, 2022. június 29.

